

scurtmetraje. Licențiată în pedagogie, la Universitatea din Helsinki. Filmele regizoarei Kiti Luostarinen au fost prezentate în peste 20 de festivaluri internaționale și au obținut numeroase premii, cum ar fi premiul pentru cel mai bun documentar nordic, premiul "Golden Gate Award", ca și premiul publicului la "Filmes de Femmes", Creteil - Franța -, în 1997. Prezentăm, în continuare, două filme documentare care tratează teme ce pot fi considerate strict feminine, dar, fără îndoială, sunt interesante și pentru publicul masculin: *Forme feminine* (1997) și *Marea iubire - povești* (1999). Filmul *Forme feminine* (1997) încearcă să prezinte trăirile unei femei, pornind de la plăcerea dar și neplăcerile pe care ți le oferă faptul de a fi femeie. Cu umor cald și fină autoironie, 50 de femei de toate vârstele, formele și dimensiunile, ne vorbesc despre schimbarea din față în femeie, despre maturizare și îmbătrânire. Subiectul atins, dar și calitatea artistică a filmului, garantează succesul la publicul feminin. Al doilea film, *Marea iubire - povești* (1999) este o mărturie a puterii dragostei. Oameni obișnuți își împărtășesc poveștile de iubire. Vom întâlni cupluri de tineri îndrăgostiți, dar și cupluri cu experiență de zeci de ani, cu multe amintiri frumoase, precum și situații în care partenerii s-au redescoperit după o lungă despărțire. Cursul firesc al vieții de zi cu zi este punctat din loc în loc cu fotografii alb-negru, surprinzând momente de tandrețe din viața cuplului. Filmul oferă o viziune optimistă a iubirii, într-o lume modernă, și sugerează faptul că, indiferent de vârstă, fiecare dintre noi are dreptul să iubească.

Auli Mantila, născută în 1964, este regizoare și scenaristă. A realizat două filme artistice, câteva filme de scurtmetraj și piese radiofonice. Scrie scenarii de film și televiziune. A absolvit secția de film a Universității de Artă și Design din Helsinki. *Coleționara* (1997) ne-o prezintă pe Eevi, care locuiește în apartamentul surorii ei, Ami, și nu dă nici un semn că ar avea intenția să se mute într-altă parte. Sătulă de această stare de fapt, Ami o dă afară până la urmă pe sora sa, pentru a se muta împreună cu prietena ei. Enervată teribil, Eevi îi fură surorii ei banii, mașina, și dispăre, nu înainte de a da foc apartamentului. Hoinărind fără țintă, Eevi agață un autostopist pe nume Jusu, căruia îi promite că îl va duce oriunde vrea el să meargă. Tânărul respinge avansurile sexuale ale fetei, iar acest lucru îl va costa scump, căci el nu va mai ajunge niciodată la destinație. Din acel moment Eevi nu va mai ști să accepte un refuz. Este un film despre o tânără obsedată periculos de nevoia de dragoste, posesivă până la extreme, într-un mod în care, pe undeva, suntem fiecare dintre noi. Un film deloc cosmetizat, cu unele secvențe incomod de urmărit. Filmul este debutul convingător al scenaristei-regizoare Auli Mantila, cu actrița Leea Klemola în primul său rol principal, pentru care a și fost premiata la festivalurile de film din Finlanda, de la Mannheim, Salonic și Rouen în 1997 și 1998.

Marilena ALDEA

MARIN SORESCU

JOONA

Nelinäytöksinen tragedia

Henkilöt:

JOONA	kalastaja
KALASTAJA I	iättömiä,
KALASTAJA II	figuratiivisia

Kuten kaikki hyvin yksinäiset ihmiset, Joonakin puhelee kovalla äänellä itseksensä, esittää kysymyksiä ja vastaa niihin, käyttäytyy koko ajan ikään kuin näyttämöllä olisi kaksi henkilöä. Hän jakautuu kahtia ja palaa taas yhdeksi oman sisäisen elämänsä vaatimusten ja näyttämöllisten tarpeiden mukaan. Tämä yksilön muuntautuminen on näyteltävä joustavasti ja mahtilematta.

Jos rooli vaikuttaa liian raskaalta, toinen näyttelijä voi esittää kaksi viimeistä näytöstä.

II NÄYTÖS

Ensimmäisen kalan sisällä. Pesusieniä, pieniä luita, leviä, vedenalainen sekasotku. Vaikutelma siitä, kuin olisi merenpohjassa ja samaan aikaan muutamia elementtejä, jotka luovat tunteen jättimäisestä mahasta. Näyttämön pimeimmät nurkat voisivat liikkua rytmikkäästi sisään ja ulos: kuten kalan ruoansulatus. Näyttämö aluksi puoliopimeä. Joona seisoo keskellä näyttämöä ja haparoi järkyttyneenä käsillään.

- Minusta tuntuu, vai onko jo myöhä?
- Kuinka aika onkaan kulunut!
- Minussa alkaa olla myöhä. Katso, oikeassa kädessäni on jo pimeää, ja akaasiapuussa talon edessä. Minun täytyy sammuttaa silmäluomellani kaikki esineet, jotka ovat vielä valaistut: tohvelit sängyn vieressä, vaatenaulakko ja taulut. Loppua mammonaa, mitä ympärillä näkyy täältä tähtiin, ei ole minun järkeä ottaa, se jatkaa palamistaan. Ja olen jättänyt sanat muistokseni, että edes

- suurimpina muistopäivinä koko universumi annettaisiin almuksi maailmalle. *(Tauko.)*
- Siltikään minua ei niin nukuta.
- Siitä huolimatta on nukahdettava.
- Miksi kaikkien ihmisten on mentävä nukkumaan elämän lopussa?
- *(Hoputtaen itseään.)* No, pää tyynyyn nyt. *(Valmistautuu asettautumaan pitkäkseen. Sillä hetkellä valot syttyvät äkkiä, ikään kuin Joonan olisi saanut idean.)*
- Sitähän se oli!
- Kala! *(Käsittäen koko tilanteen.)* Se kala, se kala... *(Ei pysty lausumaan enempää. Pieni tauko.)*
- Minut on nielaistu.
- Kokonaanko?
- *(Tutkii itseään.)* Kokonaan.
- Nielaistu elävänä... *(Epäro.)* vai kuolleena?
- Nyt minulle valkenee!...
- *(Todistelee.)* Voin kävellä, näetkö, voin mennä tuonne. *(Kulkee johonkin suuntaan kunnes törmää seinään.)*
- *(Kääntyen rauhallisesti.)* Ja voin mennä tuonnekin. *(Kulkee; sama juttu.)*
- Voin mennä minne tahdon.
- Teen mitä tahdon. Puhun.
- Katsotaanpa, osaanko myös olla vaiti. Pitää suunsa kiinni. *(Yrittää.)*
- Ei, minua pelottaa. *(Jähmettyy keskelle näyttämöä; tauko.)*
- Olen kuullut jutun miehestä, jonka valas nielaisti.
- *(Hämmästellen.)* Älä nyt, ihanko totta?
- Hänkin oli kalastamassa, sitten tulee iso valas, ja "maiskis", sitten "kluk kluk!" – ja sillä selvä!
- Mikä oli selvä?
- Se nielaisti hänet.
- *(Kauhistuneena.)* No pääsiko hän ulos ehjin nahoin?
- Miten hän nyt olisi päässyt?
- No sanopas sinä. Mitä se tarina kertoo, mitä se opettaa meille?
- En tiedä, kun olen kuullut vain tämän osan, ensimmäisen osan, joka opettaa meille selkeästi, että voi joutua valaan nielemäksi.
- Olisin voinut olla oppimattakin sitä.
- Opinhan sen tässä, miksi siihen täytyisi vielä hukata aikaa? Miksi ihmiset hukkaavat aikaa asioihin, joita he eivät käytä enää kuoleman jälkeen?
- Minua kyllä kiinnostaa se toinen osa. *(Tauko.)*
- Voi olla, että hän pelastui. Meni ihan perälle, otti vauhtia ja syöksähti viheltään kalan vatsan läpi. *(Viheltää hetken.)*
- Viheltää, osaan minäkin viheltää.
- *(Näyttämölle putoaa pikkukala.)* Mitä, tuliko lounas?
- Jossakin päin syödään aamulla enemmän ja illalla hyvin vähän.

- *(Toinen pikkukala.)* Luulenpa, että tuokin on lounasta.
- *(Vielä yksi.)* Oho! *(Ottaa verkon ja laittaa sen siihen, mihin kalat putoilevat.)*
- Voihan olla, että minulla on enemmän onnea nyt, näiden tapauksien jälkeen...
- *(Odottaen hetken aikaa.)* Älä viitsi! Mitenkä voisi huonon onnen pysäyttää!...
- *(Hymyillen.)* Taitaa tuokin kuolla nälkään minun takiani.
- Olisi vain jättänyt minut rauhaan. *(Verkkoon putoaa kymmenkunta kalaa.)*
- *(Ei voi panna vastaan.)* Kuitenkin, kehitys on kehitystä.
- Ei, eihän sitä kukaan ole yrittänytkaan kieltää.
- *(Vieden käden otsalleen.)* Sitä vain, että minä en voi oikein hyvin.
- Jotta voisin nauttia siitä täydestä sydämestä.
- Ihan totta, en taida enää olla selvillä vesillä. *(Horjahtaa.)* Mistähän se johtuu?
- Tämä elämä, tai aurinko... Koska olen odottanut kauan auringossa tärppiä. *(Viittaa kohti suurta kalaa.)*
- Olen utelias tietämään, pääsiko se mies ulos valaasta.
- En usko, kuka nyt lähtisi ulos tällä säällä?
- Sataako? Vesi kiertää luonnossa, kiertää. *(Katsoo näyttämön nurkkia, jotka liikkuvat ruoansulatuksen tahtiin.)* Ja tämä kala, katso miten se puurtaa! Jos näin on, niin odotas kun autan minäkin, ettet jauha tyhjää. *(Ottaa pikkukalan verkosta ja pitää sitä jonkin aikaa siinä kohdassa, missä ruoansulatusliikkeet ovat voimakkaimmat. Kalan jauhautuessa Joonan laulaa kuin hautajaisvirttä.)*
- Vatsasta sinä olet tullut ja vatsaan pitää sinun jälleen menemän,
- Vatsasta sinä olet tullut ja vatsaan pitää sinun jälleen menemän,
- Vatsasta sinä olet tullut ja vatsaan pitää sinun jälleen menemän,
- Vatsasta sinä olet tullut ja vatsaan pitää sinun jälleen menemän. *(Joonan kääntyy yleisöön päin silmät kyynelissä. Lyhyt tauko, purskahtaa yhtäkkiä nauruun.)*
- Unohti ottaa sen minulta. *(Alkaa taas nauraa.)*
- *(Vetää esiin veitsen.)* Nyt näet mitä tapahtuu kun nielee liian nopeasti!
- Olisi voinut panna sihdin eteen.
- Ristikon tai jotain.
- Jokaisen sielun eteen pitäisi laittaa ristikko.
- Ettei kukaan tunkeutuisi veitsen kanssa sisään.
- *(Kalalle.)* Kuules, köriläs, kuinka voit olla näin varomaton?!
- *(Käännellen veistä kädessään.)* Entä jos teen itsemurhan?
- *(Tapaillen vyötään.)* Vai olisiko parempi hirttäytyä?!
- Ei ole paikkaa minne ripustaa köysi. Sinun kupeesi liikkuvat. Ei ole ainuttakaan liikkumatonta aaltoa. Meri on sortumaisillaan. Kaikki tämä tuli minulle mieleen.
- *(Tauko; muuttaen sävyä.)* Mutta veitsen se olisi voinut ottaa. Tai ehkä minä olen ensimmäinen sen kalastama kalastaja?! Ehkä se on nuori ja kokematon. Joka paikassa sitä törmää nuoriin yksilöihin. Sehän on normaalia, vai mitä?
- Totta kai.
- Muutenhan olisi vain vanhuksia.

- (Tuumiskellen.) Tosiaan, en usko, että se on uinut monissakaan vesissä. (Nauraen.) Olisin voinut tutkia sen hampaat.
- Itse asiassa meidän pitäisi ajatella kaikkea. (Etsien paikkaa mihin lyödä veitsen.)
- Mistähän kohtaa se on ohuin?
- Olin kerran vuorella, ja ilma oli siellä niin tiheää, että pystyin katselemaan sitä. Se näkyi. Seisoin siellä puoli tuntia katselemassa ilmaa. Siitä erottui jokainen solu, ja siksi se näyttikin halkeilleelta.
- Täällä et ole vuorella, olet merellä.
- (Jatkaen ensimmäistä ajatusta.) Tuntui, että kaikki huokokset avautuivat. Tuntui kuin jopa suonet aukeaisivat, sitä tunsin ilman tunkeutuvan sisään koko iholla. (Hengittää syvään.) Näin... (Voi huonosti.) On niin vaikea hengittää...
- Kuka nyt enää avaisi huokosensa?
- Ei kukaan, kuka hullu nyt itsensä paljastaisi? Etkö näe, kuinka täällä löyhkää? Riittää kun vetää lemua nenäänsä.
- Jotkut kuulemma päinvastoin sulkevat huokosensa.
- Ovatpa he viisaita! Ja älykkäitä. (Voi huonosti.) Mikähän minun oikein on? Avaas vähän tuota ikkunaa tuolla.
- Mitä ikkunaa?
- Ai jaha! Eivät ole tehneet ikkunaa. Mistähän kohtaa se olisi ohuin? Minun täytyy puhkaista seinä... (Liikkuu pitkin ja poikin näyttämöä.)
- Jos minulla vain olisi keinoja, en tekisi muuta kuin puiseu penkin keskelle merta. Suurenmoisen rakennelman, höylätystä tammesta, jolla lokkiraukat voisivat hengähtää myrskyn aikana. On tarpeeksi uuvuttavaa työntää koko ajan aaltoa takaa päin, antaen sen tehdä kaikkea hullua; tuuli, pikemminkin, voisi istuutua sinne silloin tällöin. Ja sanoa näin ajatellen minua: "Ei se mitään hyvää elämässään ole tehnyt, paitsi tämän puupenkin, ja meren sen ympärille." Olen miettinyt tarkkaan, tämän minä tekisin oikein mielelläni. Se olisi kuin soppa, jossa istua pää käsissä keskellä sielua.

Pimeys.

Versiunea în limba finlandeză de **Tuula T. TEIRI**
și **Elina SYRJÄNEN**
Studente la Universitatea din Turku

George Călinescu

Enigma Otiliei – Otilian arvoitus

Eräänä iltana heinäkuun alussa vuonna 1909 hieman ennen kymmentä, noin 18-vuotias lukiolaisunivormuun pukeutunut nuorukainen astui Antiminkadulle. Hän tuli Pyhienapostolienkadun suunnalta kädessään eräänlainen matkalaukku, joka ei ollut kovin suuri, mutta varmasti hyvin painava, sillä nuorukainen siirteli sitä jatkuvasti kädestä toiseen. Katu oli autio ja hämärä ja – kesästä huolimatta – runsaiden sateiden vuoksi raikas ja kohiseva kuin metsä. Itse asiassa kaikki pihat ja varsinkin kirkkopiha olivatkin täynnä vanhoja puita, mikä oli tyyppillistä tuossa suuressa kylässä, pääkaupungissa, joka niihin aikoihin tunnettiin nimellä Capitala. Näkymättömänä pauhaava tuuli ravisteli puiden latvoja tauoten tasaisin väliajoin, ja pelkkä tähtimeren vuoroittainen pimeneminen ja syytyminen sai ohikulkijan epäilemään itse suurten puunlatvojen liikkuvan taivaalla.

Nuorukainen kulki tarkkaavaisesti talojen seinustoja myöten tutkiskellen katulamppujen heikossa valossa talojen numeroita. Musta univormu oli hänelle vyötäröltä tiukka kuin sotilasasu, mutta jäykkä ja hyvin korkea kaulus sekä pullistunut lakki antoivat hänelle miehekkään ja elegantin olemuksen. Ensivaikutelman mukaan hänen kasvonsa olivat nuorekkaat, pitkulaiset ja lakin alta laskeutuvien suurten hiuskiehkuroiden vuoksi lähes naiselliset, mutta tummat posket ja muodoltaan kreikkalainen nenä osoittivat tämän vaikutelman vääräksi.

Nuorukainen ei selvästikään tuntenut etsimäänsä taloa, koska hän kulki neuvottomana jalkakäytävältä toiselle etsien jotakin tiettyä numeroa. Katu oli autio, ja väki tuntui nukkuvan. Talojen lamput oli sammutettu tai peitetty suurilla, himmeillä lasikuvuilla, jotta ne eivät lämmittäisi. Tällaisessa pimeydessä katu sai omituisen ulkomuodon. Yksikään taloista ei ollut kovin korkea, eikä lähellä ollut yhtään kaksikerroksista taloa. Arkkitehtuuri, jossa tavallisesti näkyi italialaisten muurarien kädenjälki, oli kuitenkin odottamattoman moninaista, mikä teki tästä bukarestilaisesta kadusta ikään kuin rakennusjätteistä kootun karikatyyrin italialaiskadusta. Ikkunat olivat tavattoman suuria rakennusten mataluuteen nähden, ja taloja komistivat naurettavan suuret karniisit. Lisäksi kalkkiset ja maalatut

suippokaaret ja kreikkalaiset koristepäädyt muodostivat kirjavan kokonaisuuden, kosteus oli varistanut kalkkia ja kuivuus oli saanut puun turpoamaan.

Luostarin lähettyvillä sitä vastapäätä oli yksi vielä valaistu talo, jossa oli korkeat ikkunat. Sen eteen oli pysäköity ylelliset kahden valkoisen hevosen vetämät vaunut. Lihava, tyyppilliseen pitkään ja poimutettuun samettiasuun pukeutunut ajuri nukkui vaunuissa pää rinnalla riippuen ja suitset kädessään. Nuorukainen oli saapunut talon eteen pullollaan oleva laukku oikeassa kädessään ja ympäristöönsä tunnusteltuaan hän laski hetkeksi taakkansa alas. Talossa oli matalan pohjakerroksen lisäksi vain yksi kerros, jonka nelikulmaiset ikkunalasit oli peitetty läpikuultavalla paperilla niin, että ne muistuttivat kirkkojen lasimaalauksia. Yläosassa oli neljä valtavaa suurta ikkunaa, jotka antoivat kadulle päin ja joiden kunkin yläosaan muodostui goottilainen ruusukekuvio. Ruusukekuvioiden yläpuolella seinän pinnassa erottui yhtä monta pientä klassista koristepäätystä, jota kutakin tuki kaksi pylvästä. Kadun puolella katto laskeutui erillään oleville pylväille ja päättyi laajaan vesikouruun. Kokonaisuus noudatteli hyvin vanhahtavaa tyyliä, mutta niin pylväät kuin koristepäädytkin oli maalattu kahvinruskeaksi. Seinän muuraus oli halkeillut ja lohkeillut useasta kohdin, ja rikkaruohot tunkeutuivat urhoollisesti talon seinän ja jalkakäytävän välistä. Korkea ja raskas rauta-aita oli ruostunut ja kallistunut taaksepäin. Sen takana talon oikealla puolella näkyi piha, jolla erottui pimeässä niin paljon oksistoa ja puunrunkoja, ettei niiden määrää voinut hetkessä arvioida, mutta ohikulkijalle syntyi kuitenkin mielikuva loputtomasta metsästä. Aidassa oli suuri kaksiovinen, ketjulla lukittu portti, mutta vain toinen, pienempi portti oli auki. Hetken harkittuaan nuorukainen astui laukkuaan kantaen sisään pienestä portista. Hän saapui etuovelle, nousi epäröiden kaksi kiviporrasta ja suuntasi sitten kulkunsa pihan perälle nähdäkseen löytäisikö jonkun palvelijoiden huoneista. Pihan perältä hän havaitsi, että talon takaosa oli muita osia korkeampi ja että pohjakerros ja yläkerta muodostivat kaksi päällekkäistä, lasitettua käytävää. Vain yläkerrassa paloi öljylamppu, muu rakennus lepäsi pimeydessä.

Nuorukainen palasi kohti etuovea ja mietti keinoa ilmoittaa läsnäolostaan. Hän ei kuitenkaan nähnyt lähellä ovikelloa, ja koputtaminen tuollaiseen valtavaan oveen tuntui hänestä luonnollisesti järjettömältä ajatukselta. Ovi ulottui todellakin kahdelta kuperaksi kuluneelta kiviportaalta lähes vesikouruun asti, ja muodoltaan se muistutti suurta, puista, goottilaista ikkunaa, joka on kuumuuden tai sateen vuoksi turvonnut ja irronnut paikaltaan ja jossa on kahvinruskeita maaliläikkiiä. Ikkunaruudut olivat paksun pölyn peitossa, ja niissä näkyivät selvästi sadepisaroiden ja etanoiden jättämät jäljet. Kun nuorukainen ei keksinyt muutakaan keinoa, hän painoi löysää ovenkahvaa ja yritti vetää oven auki. Hänen kauhukseen jättiläismäinen ovi kuitenkin liikahti kuin itsestään ja kaatui häntä kohti kamalasti naristen. Hämmentyneenä nuorukainen odotti, että talon väki ryntäisi uteliaana melun kuultuaan alas, mutta mitään ei tapahtunut. Niinpä nuorukainen astui sisään ja yritti sulkea perässään mahdollisimman hyvin tuon hirvittävän oven.

Hän oli tuskin ehtinyt sisälle, kun hän huomasi, että eteisessä roikkui luinen kahva, joka oli varmasti soittokello. Hän ei kuitenkaan uskaltanut heti soittaa kelloa,

sillä eteinen hämmästytti häntä suuresti. Se oli suunnattoman korkea, ja se käsitti kummatkin kaksi kerrosta. Puiset vastakkaisilta sivuilta nousevat portaat muodostivat eräänlaisen kolmion, jonka huipulla komeili kipsinen Hermes-patsas. Klassisen mallin kopio oli varsin onnistunut, mutta se oli maalattu ruman kahvinruskeaksi, ja sauvan sijasta se piti kädessään öljylamppua, jota ympäröi tähteä muistuttava lasikupu. Hermeksen lamppu ei palanut, mutta huoneen valaisi himmeästi kristallikruunu, joka roikkui korkealta katosta.

Esteetikon silmä olisi varmasti heti kiinnittänyt huomiota siihen, miten huoneessa oli yritetty noudattaa mahtavan klassismin piirteitä varsin yhteensopimattomilla aineksilla. Seinät olivat huonosti rapatut, ja ne oli maalattu sekä sablonilla että käsin. Yksinkertaisine vihreine ja punaisine läikkineen ne jäljittelivät pompejilaisia maalauksia ja varsinkin vulkaanista kivilajia, porfyryria. Ne oli yritetty saada sopimaan klassiseksi aiottuihin puuportaisiin, joita tukivat alapäässä kaksi Donatellon tyyliä mukailevaa, niin ikään tammista lapsiveistosta. Klassismin sääntöjen mukaan veistokset olisi kuitenkin tulleet rakentaa marmorista tai vähintäänkin kipsimassasta. Sen sijaan, että sama perspektiivi ja köynnöskuvio olisivat muodostaneet koko eteisaulan kattavan yhtenäisen kokonaisuuden, ne jakautuivat maalarin optisen harhan tuloksena kahteen, kutakin kerrosta vastaavaan osaan, jotka ristiriitaisuudessaan osoittivat yhtenäisyyden puuttuvan eri tasojen väliltä. Kaiken lisäksi katto jäljitteli seinämaalauksineen roomalaista sisäkattoa. Nämä koristukset, kuten seinien pitkät ja epäsäännölliset halkeamatkin saivat huoneen vaikuttamaan rauniomaiselta ja tunteettoman kylmältä.

Lopulta nuorukainen päätti vihdoin soittaa kelloa. Eräänlainen metallinen ja valittava vingahdus kajahti ylhäältä samalla tavalla kuin suurissa tyhjiissä tiloissa, ja sitä seurasi kamala kaiku. Kului hetki, joka oli kerrassaan piinaava alakerran tunteettomalle vieraille, ja pian portaat alkoivat narista ikään kuin tavallista raskaampi taakka olisi painanut niitä hermostuttavan hitaasti. Kun kauhean narinan aiheuttaja sitten saapui alakertaan, nuorukainen näki hämmästykseseen edessään laihan ja hieman koukkuselkäisen pikkumiehen. Tämä oli täysin kalju ja näytti lähes parrattomalta, minkä vuoksi hänen kasvonsa vaikuttivat neliömäisiltä. Huulet olivat kellastuneet liiasta tupakanpoltosta, ja ne kääntyivät ulospäin peittäen ainoat kaksi näkyvää, luunsirua muistuttavaa hammasta. Mies oli selvästi iäkäs, muttei hänen iästään kuitenkaan saanut täyttä selkoa. Hän hymyili paljastaen nuo kaksi hammastaan ja räpytteli hitaasti ja laiskasti silmiään aivan kuin pöllöt, joita häiritsee jokin äkillinen valo. Hän katsoi kuitenkin kysyvänä ja selvästi harmistuneena eteensä.

– Costache-setä? uskalsi nuorukainen avata suunsa. Asuuko herra Constantin Giurgiuveanu täällä? hän toisti sitten hämillään kysymyksensä.

Vanhus räpytteli silmiään aivan kuin ei olisi ymmärtänyt kysymystä ja liikutti huuliaan, muttei vastannut mitään.

– Minä olen Felix – lisäsi nuorukainen ällistyneenä saamastaan kohtelusta – herran lapsenlapsi.

Parraton mies vaikutti edelleen yhtä ikävystyneeltä, räpsäytti muutaman kerran silmiään ja mutisi jotakin. Sitten hän sanoi nopeasti mutta hiljaa, lähes kuiskaten, tupakanhajuisella ja yllättävän käheällä äänellään:

– E-e-en tiedä... E-ei täällä asu ketään, en tunne...

Nuorukainen jäi tyrmistyneenä paikalleen ja odotti pikkumiehen jatkavan vastaustaan. Mutta vanhus vain katsahti häneen päättävällään kunnioituksella, joka neuvoi nuorukaista lähtemään ja räpäytti samalla silmiään.

– Hyvää illanjatkoa! lähti ääni jostakin syvältä vanhuksen kurkusta. Sitten pikkumies lähti uudelleen, hirveän marinan taas seurattessa häntä, nousemaan portaita. Nuorukainen tarttui vaistomaisesti matkalaukkunsa kahvaan ja astui ällistyneenä ulos goottilaisesta ovesta ja sitten ruostuneesta portista. Hän ohitti tauotta kuorsaavan vossikan ja lähti neuvottomana kulkemaan eteenpäin.

*Traducerea în limba română de Tiina PELTONEN
Studentă la Universitatea din Turku*

ȘTIRI CULTURALE - Zilele Filmului Românesc la Helsinki

Ambasada României la Helsinki a organizat, în colaborare cu Centrul Național al Cinematografiei din România, în perioada 3-5 decembrie 2001, **Zilele Filmului Românesc la Helsinki**. Manifestarea, ajunsă deja la a treia ediție, s-a bucurat în acest an de prezența la Helsinki a regizorului **Constantin Vaeni** și a actorului **Valentin Teodosiu**, care au participat la deschiderea evenimentului cinematografic românesc din capitala finlandeză.

În program au figurat trei creații cinematografice ale regizorului Constantin Vaeni: **Singur printre lupi** – în care sunt descrise ultimele luni din viața marelui istoric și om politic Nicolae Iorga, în tumultul evenimentelor din toamna anului 1940, **Imposibila iubire** – o ecranizare a romanului **Intrusul** al lui Marin Preda și **Vacanța tragică** – inspirat din povestirea **Nada Florilor** și din alte nuvele ale scriitorului Mihail Sadoveanu. Publicul spectator prezent, din care au făcut parte reprezentanți ai corpului diplomatic acreditat la Helsinki, oficialități finlandeze și români ce locuiesc în Finlanda, a apreciat în mod deosebit filmele prezentate.

În contextul prezenței în Finlanda, domnul Constantin Vaeni, vicepreședintele Centrului Național al Cinematografiei din România, a purtat discuții de specialitate la **Finnish Film Foundation**, subliniind experiențele reușite, în domeniu, ale cinematografiei române și finlandeze (ambele membre ale EUROIMAGE), fiind antamate posibile căi de cooperare în viitor.

*Bogdan NIA
Secretar II la Ambasada României la Helsinki*

Relațiile diplomatice româno-finlandeze în 1941: Eduard Hjalmar Palin – ministru al Finlandei la București

Relațiile tensionate dintre cele două mari puteri care-și împărțiseră dominația Europeană după 1939, lăsau să se înțeleagă, în primăvara anului 1941, tot mai mult, faptul că o ruptură devenise nu numai probabilă, ci și apropiată. Cele două mari puteri eșuaseră în toamna anului 1940 să găsească obiective comune reciproc avantajoase care să garanteze o continuare a colaborării multilaterale începute surprinzător cu un an în urmă. Vizita șefului diplomației sovietice Viaceslav Molotov, instrumentată pentru a aduce noi avantaje strategice Uniunii Sovietice, nu a făcut, pe termen lung, decât să alimenteze aprehensiunile pe care Berlinul și Moscova le întrețineau reciproc. Duelul politic din primăvara anului 1941 amintea răceala politică și distanțarea crescândă care au dus, în 1812, la campania napoleoniană în Rusia.

După cum observa fostul Comandant-Şef al forțelor armate finlandeze, mareșalul C.G.E. Mannerheim, în memoriile sale, principala arie de conflict s-a coagulat în România și în Balcani¹. Dorința Germaniei de a păstra capacitățile petroliere ale României, conjugată cu continua presiune politică și militară a Uniunii Sovietice asupra României², ca și tensiunile generate de controlul asupra Bulgariei și Iugoslaviei au stat în epicentrul atenției liderilor politici ai celor două state.

În aceste condiții, statele care reușiseră să-și păstreze, cu mari sacrificii, un oarecare grad de independență națională în Europa Răsăriteană, am numit aici Finlanda, Ungaria, România și Bulgaria, se puteau aștepta, oricând, la o nouă reglare de conturi între Marile Puteri. Or experiențele războaielor napoleoniene, ale primului război mondial, dar și cea a primilor ani ai celui de-al doilea război mondial, arătaseră că o astfel de dispută nu va lăsa cale liberă opțiunilor dictate de propriile interese de securitate ale micilor puteri din regiune. Ele riscau să fie atrase, fără voia lor, în vârtejul războiului uriaș care era pe cale să opună, din nou, două dintre cele mai importante puteri ale lumii.

România și Finlanda, cuprinse în anexele secrete ale Pactul Ribbentrop-Molotov ca state sacrificate pe altarul înțelegerii germano-sovietice, nevoite să cedeze vaste arii din teritoriile lor naționale pentru a-și menține ființa statală, erau, ca state vecine Uniunii Sovietice, cu deosebire sensibile la modificările survenite pe scena politică

mondială. Relațiile româno-finlandeze erau privite cu interes de către diplomația română. Exista cel puțin un element comun între cele două state: rusofobia. Aceste state fuseseră agresate de U.R.S.S., li se smulseseră părți din patrimoniul național și se alăturaseră apoi într-o alianță informală Reichului, în vederea prevenirii unei noi agresiuni sovietice, foarte probabilă, judecând după acțiunile agresive întreprinse de Armata Roșie în zonele de frontieră, dar sperând, totodată, și în refacerea granițelor lor de est. Apropierea manifestată de ele era expresia pe care o lua însăși "geografia intereselor noastre permanente", după expresia lui Mihai Antonescu².

De aceea, numirea unui nou trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Finlandei în România, care să-l înlocuiască pe cunoscutul diplomat finlandez Bruno Kivikoski, ce condusese legația în timpul primei faze, europene, a războiului mondial, a deșteptat, așa cum era de așteptat, interesul autorităților române. Alegerea a căzut asupra lui **Eduard Hjalmar Palin**, un diplomat nu atât de cunoscut ca și Kivikoski, dar care avea să se dovedească un partener agreeat de autoritățile de la București. Acestea s-au străduit tot timpul să-l cultive și, prin aceasta, să anime relațiile româno-finlandeze, în timpul "alianței fără alianță", care a legat cele două state din 1941 până în 1944, cu precădere în încercările părții române de a crea un fel de front al micilor puteri din răsăritul Europei care să-și promoveze, în mod reciproc, interesele lor limitate, într-un război cu obiective nelimitate.

Încă din momentul depunerii scrisorilor sale de acreditare, pe data de 14 mai 1941, în mâinile șefului statului român, Regele Mihai I, noul șef al misiunii finlandeze în România remarca sacrificiile dureroase făcute de cele două state pentru "menținerea existenței lor naționale". Ministrul finlandez menționa, de asemenea, relațiile amicale dintre cele două state, așezate pe "baza solidă a unei simpatii mutuale". Eduard Hjalmar Palin își manifesta, de asemenea, intenția de a multiplica legăturile dintre cele două țări, în diferite domenii de activitate internațională. Dincolo de obișnuitele formule protocolare, legate de depunerea scrisorilor sale de acreditare, răzbate din aceste cuvinte elementul-cheie al relațiilor dintre cele două state, convergența de interese, care a stat și va sta întotdeauna la baza "prietenilor" internaționale³.

Regele Mihai I și-a exprimat admirația sa față de "nobila și eroica națiune finlandeză" și a remarcat, de asemenea, elementele de similaritate în situația internațională a celor două state: acestea fuseseră nevoite să facă "sacrificii dureroase", pentru "salvgardarea existenței lor naționale și a onoarei naționale" (s-ar putea spune că acest al doilea vector animase, mai degrabă, rezistența finlandeză decât cedările guvernului român). Șeful statului român considera că aceste două națiuni aveau de acum dreptul de a aștepta viitorul cu "încredere și curaj". Regele României definea drept calități definitorii ale vitalității unui popor - expresie la modă în epocă - "rezistența, spiritul de sacrificiu, tenacitatea", dar și "răbdarea", calități deja dovedite de

poporul finlandez. Mihai I menționa simpatia unanimă a românilor pentru Finlanda, amicitia constantă și fidelă a României și își declara sprijinul personal față de noul ministru în îndeplinirea activităților sale diplomatice⁴.

Desigur, elementele fundamentale ale discursului șefului statului român și al ministrului Finlandei la București se concentrează spre relieful destinului unor state cuprinse altădată în centura care înconjura, de la est, Germania și se opunea, la vest, expansiunii sovietice, ca și oricărei încercări de a se forma o linie de unire a celor două lumi: cea germană, revizionistă după Versailles, pe de o parte, și cea ruso-sovietică, "revizionistă" după Ivan al IV-lea, pe de altă parte. Ambele țări, în căutare de securitate, găsiseră în apropierea de Germania singura pârghie care le putea asigura conservarea mecanismului lor social și al intereselor lor naționale pe termen scurt. Existau, desigur, numeroase elemente care făceau, în mai 1941, ca atitudinea celor două state să se exprime diferit pe plan internațional. În primul rând, factorul evident că Finlanda a reușit să-și mențină instituțiile democratice, pe când România renunțase la ele în 1938. Apoi, Finlanda, cu experiența unui război dureros cu Uniunea Sovietică, manifesta o atitudine mult mai rezervată față de un nou război cu sovieticii, fiind mai degrabă reticentă în fața unei asemenea perspective și dornică să-și păstreze neutralitatea⁵. România era însă mult mai dornică, chiar decisă, sub conducerea generalului Ion Antonescu, să-și răzbune umiliința de a fi cedat, fără luptă, teritorii în 1940. Mai mult, obiectivele guvernului Antonescu nu vizau numai o refacere a vechilor granițe interbelice în est, ci și o reaşezare a frontierelor pe vechile trasee în vest. Așadar, dorința lui de a fi cât mai aproape de Germania era dublu motivată, la fel ca și eforturile sale, de aceste obiective ambițioase, generate de pierderile teritoriale mai mari suferite de România în 1940 (aproximativ o treime din teritoriul și populația României mari). Astfel se explică și faptul că Ion Antonescu a semnat documentele de aderare a României la Axă pe 23 noiembrie 1940⁶, ca și participarea ulterioară de partea Germaniei, dar în interesul României, la războiul mondial. De altfel, cu câteva zile înainte de acest moment al depunerii scrisorilor de acreditare de către diplomatul finlandez, principalul său interlocutor din anii ce vor urma, ministrul de externe Mihai Antonescu, într-o cuvântare ținută la Școala Superioară de Război, contopea dorința de revanșă a României și aprehensiunile regimului la adresa comunismului, definind această ideologie ca fiind "expresia de viață și civilizație a unei rase, este expresia lumii slave. Comunismul nu e o ideologie... este o expresie unitară, creație după chipul și asemănarea lumii slave"⁷. Ministrul de externe român va căuta, și mai târziu, să capteze interesul opiniei publice europene în favoarea obiectivelor de război ale României. Definind aceste obiective, în accepțiunea sa, Mihai Antonescu stăruia asupra **luptei creștine pentru civilizație, pentru conservare națională și redobândirea teritoriilor pierdute în 1940** (s. n.). El acuza tendințele expansioniste ale Rusiei ca motivație a

schimbării politicii externe a României. Bucureștilor nu le rămăseseră altă opțiune decât să intre în război cu Rusia, de partea Germaniei, pentru a-și recăpăta teritoriile smulse cu forța⁸.

Eduard Palin a rămas ca șef al legației finlandeze până în 1945, fiind așadar agreat și de noile autorități democratice române, care au preluat puterea după înlăturarea regimului mareșalului Antonescu, la 23 august 1944. S-ar putea spune că retragerea sa, în 1945, avea să se dovedească și sfârșitul unei noi faze a relațiilor româno-finlandeze: aceea a contactelor diplomatice directe, nemediate prin Varșovia, așa cum se întâmplase în perioada 1927-1939, între societăți care împărtășesc același set de valori (dincolo de menținerea regimului democrat în Finlanda și opțiunea pentru un regim de mână forte al autorităților de la București, societatea era ghidată de principii economice și sociale asemănătoare, ceea ce s-a dovedit esențial în secolul al XX-lea). Această “fază” a fost circumscrisă perioadei celui de-al doilea război mondial, iar apropierea dintre pozițiile celor două state a fost, evident, una dintre urmările politicii agresive sovietice în Europa “dintre”, în regiunea cuprinsă între Imperiul Sovietic și Reich.

NOTE

¹ *The Memoirs of Marshal Mannerheim*, Cassell & Co. Ltd., London, 1953, p. 405-406

² Mareșalul C.G.E. Mannerheim amintește, de asemenea, întâlnirea sa cu Hitler din 4 iunie 1942, în care șeful statului german s-a plâns de pretențiile exagerate ale rușilor, exprimate de Molotov în timpul vizitei întreprinse în Germania, în noiembrie 1940. Adolf Hitler a adăugat că guvernul german a fost îngrijorat, cu deosebire, de posibilitatea ca Rusia să-și însușească rezervele de petrol ale României, fără de care “Germania ar fi fost pierdută”, deoarece aceasta “nu ar fi fost capabilă să poarte război fără cel puțin 4-5 milioane de tone de petrol din România” (*The Memoirs of Marshal Mannerheim...*, p. 452).

³ Biblioteca Națională a României, Colecții Speciale - Al.St. George, fond Mihai Antonescu, Pachet LXXVII, Dosar 1, Instrucțiuni pentru Legația României din Helsinki, 6 octombrie 1941, f. 70-71 (în continuare B.N.R., C.S.)

⁴ *Ibidem*

⁵ *The Memoirs of Marshal Mannerheim...*, p. 412-413

⁶ Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, București, Ed. Univers Enciclopedic, 1997, p. 387

⁷ B.N.R., C.S. - Al.St. George, Fond Mihai Antonescu, Pachet LV, Dosar nr. 4, Conferințe, f. 4-36. Conferința ministrului Mihai Antonescu privind problemele noi în dreptul internațional, ținută la Școala Superioară de Război, 7 mai 1941

⁸ *Ibidem*, Instrucțiuni pentru Legația României din Stockholm, 6 octombrie 1941, f. 74

Silviu MILOIU

Asistent la Facultatea de Științe Umaniste
Universitatea “Valahia” Târgoviște

BOGĂȚILE ISTORIOGRAFIEI ROMÂNEȘTI...

În anii '80, manualul de istorie scris pentru publicul larg a fost mai ales Încompendiul lui Dinu C. Giurescu, tradus în mai multe limbi.

Pe parcursul ultimului deceniu istoriografia românească a proliferat în toate direcțiile. După o perioadă de rigiditate și uniformitate de o jumătate de secol s-au deschis toate direcțiile, apărând un potop de studii de valoare diversă – poate chiar unele fără valoare.

Dacă am dori să recomandăm unui străin o prezentare scurtă a istoriei României cu un profil acceptabil, ne rămân puține opere. În această privință opțiunea cea mai bună și interesantă este după opinia noastră cartea lui Neagu Djuvara: *O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri* (Ediția a III-a revăzută). Humanitas, București 2001 (234p.).

Neagu Djuvara (născut în 1916) este autorul mai multor studii de istorie, dintre care reținem în mod special *Le pays roumain entre Orient et Occident. Les Principautés danubiennes au début du XIXe siècle*, publicat în Franța în prima jumătate a anului 1989, iar în traducere românească la București, în 1995, sub titlul *Între Orient și Occident. Țările române la începutul epocii moderne (1800-1848)*.

Fiind astfel mai interesat de perioadele vechi ale istoriei românești, Neagu Djuvara s-a gândit la soluții noi ale unor probleme vechi, situându-se într-un cadru mai larg, european sau mondial. Viziunea lui este, de altfel, destul de neutră, rezervată, contemplând – într-un fel – situația României din orizontul parizian.

Neagu Djuvara subliniază importanța unei componente turanice (avarii, pecenegii, cumanii) în formarea poporului român, firește fără a neglija geto-dacii, coloniștii romanizați și migrația slavă. Djuvara reia și mult discutata “chestiune a continuității”, constatând totuși că aceasta nu mai prezintă azi nici o importanță politică: în politica actuală, trebuie să ne referim la fapte, la situațiile actuale, opinie care ar fi foarte sănătoasă în viața tuturor popoarelor, nu numai a celor balcanice.

Autorul ne avertizează asupra folosirii termenului “feudal” în ceea ce privește vechiul regim din România. Epoca feudală n-a existat în România, spune Djuvara, folosirea acestui termen “e un abuz de limbaj, cu iz politic”.

Neagu Djuvara redefinieste și rolul lui Mihai Viteazul. Potrivit opiniei sale, “în jurul lui s-a născut o legendă în care nu mai se poate deosebi adevărul istoric de elementele adăugate de-a lungul timpului”. Redescoperirea figurii lui Mihai Viteazul

este în primul rând opera lui Nicolae Bălcescu, în veacul al XIX-lea. Totuși, după părerea noastră, în ciuda adevărului istoric, și legendele sau miturile își trăiesc viața în mod independent, cu consecințe pentru politica, cultura și arta națiunilor.

Interesantă este observația autorului despre rolul masoneriei în izbucnirea revoluției de la 1848, ca și în unirea Principatelor de la 1859, de către tineri masoni, care au făcut studii în Franța. La fel a fost și cu detronarea lui Cuza în 1866.

Pe la sfârșitul volumului, când ne apropiem cu istoria de zilele noastre, Djuvara se-ntreabă dacă “poate fi obiectiv istoricul contemporaneității”, și el însuși depășește limitele narațiunii pentru a exprima și niște judecăți de valoare. El consideră preluarea Cadrilaterului de la bulgari, în 1913, ca o greșeală politică gravă, ca și aducerea unui număr mare de aromâni în aceste ținuturi. Nu e greu să admitem că are dreptate. O altă eroare politică a fost acceptarea ultimatumului sovietic în iunie 1940, fără ca românii să tragă un foc de armă, critică susținută de Djuvara cu multe argumente. El continuă: “Nu poți re-scrie istoria, nu poți “ghici” ce ar fi fost “dacă”... E drept. Dar istoricul n-are la îndemână alt mijloc de a judeca valoarea unei hotărâri trecute decât imaginând în chipul cel mai rațional cu putință ce s-ar fi întâmplat în ipoteza luării unei hotărâri diferite.”

Cartea lui Neagu Djuvara oferă nu numai o prezentare a faptelor din istoria românilor, bogată în limita spațiului restrâns al cărții, ci și o reflecție personală asupra istoriografiei și a adevărului istoric.

Prof. univ. Dr. Lauri LINDGREN
Universitatea din Turku

Album CD GEORGE ENESCU editat de Casa de înregistrări “Olympia” din Londra

Lansat de curând, albumul cuprinde “Sonata a treia” pentru vioară, “Sonata Torso”, “Impressions d'enfance” și alte opere din creația compozitică a lui George Enescu. Criticul muzical Rob Cowan publică în revista *Gramophone*, care apare în Anglia, un articol elogios la adresa lui G. Enescu și a interpreților săi de astăzi, Anna Solomon și Dominic Saunders.

Cu acest prilej, același critic muzical face aprecieri asupra *Albumului Enescu* lansat de Electrecord, la București, aproape concomitent. Rob Cowan consideră că interpretarea lui Șerban Lupu, a lui Valentin Gheorghiu și a orchestrei bucureștene, sub conducerea lui Cristian Mandeal, este net superioară celei oferite de “Olympia”.

Redacția
Din *Curierul Românesc*, Anul XIII, Nr. 9 (176), septembrie 2001

Despre stema Finlandei

Istoria Finlandei ca stat independent nu este prea îndelungată, nici steagul cu cruce albastră, care este simbolul național cel mai cunoscut, nu este mai vechi: steagul de astăzi s-a oficializat, după dispute aprinse, doar în anul 1918. Dar stema cu leul, ca simbol al Finlandei, are o tradiție mult mai veche.

Istoria Finlandei a fost marcată de lupta îndelungată dintre Suedia și Rusia, pentru stăpânirea acestui teritoriu, luptă care se reflectă și în heraldica finlandeză. O mare parte din Finlanda, începând cu Cruciadele, a aparținut sferei de influență apusene, dar, de pildă, provincia numită Carelia, a fost împărțită, aparținând, pe rând, zonei de dominație estice sau vestice.

Chiar dacă Finlanda, ca parte a Suediei, a beneficiat de același statut administrativ ca și alte provincii ale regatului, totuși, ea avea o situație specială, cel puțin din punct de vedere geografic, aflându-se de cealaltă parte a Golfului Botnic, și etnografic, având o populație, ca origine și ca limbă, diferită. Teritoriul Finlandei, denumit în limba suedeză și *Österlandet* (*Țara de Est*), a fost întotdeauna divizat, conform așezării tribale străvechi, în regiuni diferite, care au stat deopotrivă la baza împărțirii administrative făcute de suedezi. Aceste regiuni s-au numit *Carelia* (*Karjala*), *Finlanda* (*Suomi*) și *Tavastia* (*Häme*). Acestora li s-au adăugat, mai târziu, încă șase regiuni, toate fiind denumite formal fie ducate, fie comitate. Cu numele Finlanda a fost denumită, la început, numai partea de sud-vest a teritoriului de astăzi, dar ea, fiind partea cea mai importantă, a dat numele său, treptat, întregii țări. *Marele Ducat al Finlandei*, căruia îi aparțineau toate regiunile din *Țara de Est*, este menționat pentru prima dată în anul 1517. De-a lungul secolelor denumirea a fost cu totul formală, fără acoperire politică. Doar în anul 1809, când *Marele Ducat al Finlandei* a fost alipit Imperiului Țarist, ca parte autonomă, Finlanda a devenit și o entitate politică.

Regele *Gustav Vasa* l-a investit pe cel de-al doilea fiu al său, *Johan*, în anul 1556, ca *Duce al Finlandei*. Cu toate acestea, ducatului lui Johan, cu capitala la Turku (*Åbo*), nu i-a aparținut întregul teritoriu de astăzi al Finlandei, ci numai părțile cele mai importante și populate din sud-vest, adică

ducatul Finlandei de Sud și cel al Finlandei de Nord, care se numesc astăzi *Varsinais-Suomi* (Finlanda propriu-zisă) și *Satakunta*. În 7 septembrie 1557 Johan a primit de la tatăl său și o stemă, corespunzând titlului său de duce de Finlanda, stemă pe care probabil Johan însuși a conceput-o. În inima scutului se afla stema familiei Vasa. În primul și în cel de-al patrulea câmp se afla stema Finlandei de Nord (pe un scut tăiat, albastu și auriu, un urs în picioare, ținând o sabie; în câmpul albastru, de o parte și de alta a ursului, câte o stea argintie), iar în cel de-al doilea și în cel de-al treilea se afla stema Finlandei de Sud (Într-un câmp roșu, două lănci încrucișate, fiecare având pe ea câte un steag albastru cu cruce aurie; deasupra tuturor un coif auriu cu pavăză și cu coroană). Acestea sunt cele mai vechi steme ale unor provincii din vechiul regat al Suediei, ele fiind folosite și astăzi; în secolul al XIX-lea, stema Finlandei de Sud a devenit cea a regiunii Varsinais-Suomi, iar cealaltă a ajuns stema regiunii Satakunta. Totuși, stema ducelui Johan poate fi considerată de drept prima „stemă de stat” a Finlandei.

Ducele Johan și-a schimbat, la scurt timp, stema, probabil după moartea tatălui său, survenită în 1560. În noua versiune, el a făcut o combinație între stema sa veche și cea a Regatului Suediei: în primul câmp figurează trei coroane de aur pe fond albastru, în cel de-al doilea apare leul familiei Folkunga, în cel de-al treilea stema Finlandei de Nord, în cel de-al patrulea stema Finlandei de Sud, iar în inima scutului apare stema familiei Vasa, pe când deasupra scutului se găsește coroana ducală. Aceasta din urmă a fost, probabil, stema pe care a folosit-o Johan, ca duce, până când a devenit rege, în 1568.

Ducele Johan a fost preocupat de heraldică. De aceea se poate susține că el însuși a conceput și alte steme din provinciile vechiului regat al Suediei sau, cel puțin, a avut influență mare asupra apariției lor. Mare parte din acestea au apărut în jurul anului 1560, fiind astfel puțin mai vechi decât stema leonină a Finlandei, a cărei primă imagine se găsește pe monumentul funerar al regelui Gustav Vasa, în Catedrala din Uppsala. Acest monument a fost sculptat de meșterul olandez **Willem Boy**, în perioada 1562–1590.

După ce a devenit rege, sub numele de Johan al III-lea, și-a luat titlul de mare duce al Finlandei (*Storfürste av Finland*), în anul 1581, sau posibil încă mai devreme, în 1577. Scopul asumării acestui titlu a fost doar acela de a întări puterea regală. Probabil că, în același timp, a conceput și stema leonină pentru

marele ducat, dar nu există mărturii sigure în acest sens. Pe vremea vechiului regat al Suediei, stema aceasta – *Un leu de aur încoronat pe un fundal roșu, înconjurat de nouă trandafiri, ținând în laba dreaptă din față, acoperită cu armură, o sabie de argint și pășind pe o sabie curbată orientală* – n-a fost foarte mult răspândită, ea devenind importantă abia după alipirea Finlandei la Rusia. Atunci Finlanda a devenit o adevărată entitate politică, care avea, de exemplu, guvern propriu și administrație centrală. Acest nou stat finlandez a început să folosească și stema leonină.

Simbolistica stemei finlandeze este cu adevărat interesantă. Animalul care apare în stemă, este la origine leul din marea stemă a Regatului Suediei, la care s-a ajuns prin însemnele familiei Folkunga, care a domnit în Evul Mediu. Dar armele și brațul cu armură provin din stema provinciei de graniță, Carelia, în care se lovesc reciproc, cu săbiile, un braț apusean și unul răsăritean. Stema Careliei reprezintă lupta multiseclară dintre Suedia și Rusia, pentru stăpânirea acestei provincii. Dar în stema Marelui Ducat al Finlandei, leul suedo-finlandez a învins Rusia, în mod simbolic, călcând în picioare sabia rusească.

Aspectul exterior al stemelor se poate schimba, de-a lungul timpului, în funcție de curente artistice. Și leul original impozant al Finlandei a degenerat în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, atunci semănând mai mult cu un câine lănos, lipsindu-i armura de pe brațul drept și poziția sabiei rusești apărând schimbată, astfel încât, în final, leul nu mai călca în picioare sabia, ci o ținea doar în laba stângă din față. Astfel și semnificația stemei s-a atenuat, ceea ce probabil n-a deranjat prea tare, din punct de vedere politic, în timpul dominației rusești. Drept model al stemei folosite în perioada aceasta a funcționat imaginea desenată de **Elias Brenner**, preluată apoi în cartea lui **Erik Dahlberg**, denumită „*Svecia Antiqua et Hodierna*” („*Suedia Antică și Contemporană*”), din anul 1712.

La sfârșitul secolului al XIX-lea, câțiva heraldiști au intenționat să redea stemei forma și deci prestigiul ei inițial, dar propunerile lor n-au fost luate în seamă. După ce a fost declarată independența Finlandei, în 1917, s-a luat, totuși, ca model al stemei de stat imaginea de pe monumentul funerar al regelui Gustav Vasa. Până în anul 1920 deasupra scutului (din stemă) a figurat și coroana marelui duce, originară din secolul al XVI-lea. În perioada dintre cele două războaie mondiale, discuțiile asupra stemei au revenit, de multe ori, pe tapet. În principal, aceste discuții au vizat înlocuirea leului, considerat a fi „străin” Finlandei și, în același timp, un simbol al puterii opresive, atât a Suediei cât și a Rusiei, cu un urs, animal familiar în această țară. Aceste demersuri n-au avut, totuși, sorti de izbândă.

La sfârșitul deceniului al patrulea, un comitet, desemnat anume de guvern să se ocupe de problemă, a propus crearea unei steme mari, care să fie folosită în paralel cu cea mică și tradițională. Marea stemă urma să prezinte în centru stema mică, susținută de doi urși, stând pe un postament de crengi de brad, având sub scut o panglică în argintiu și albastru, cu deviza: VAPAA – VANKKA – VAKAA (liberă – puternică – stabilă), iar deasupra scutului aflându-se o coroană, reluare a coroanei tradiționale a marelui duce.

După război, heraldica din Finlanda a fost marcată de o puternică revigorare. În special, heraldica municipală, de o calitate deosebită, este recunoscută și pe plan internațional, iar în țara noastră se remarcă mulți heraldiști de mare valoare. Drept steme ale diferitelor regiuni de astăzi sunt folosite stemele provinciilor noastre istorice, alături de care apar și câteva creații noi. De asemenea, situația stemei leonine pare mai sigură ca oricând, deoarece în anul 1978, a fost dată legea care reglementează forma și folosirea stemei, pentru prima dată. Forma stemei, oficializată din acel moment, a fost concepută de cunoscutul heraldist Olof Eriksson. Dacă până în prezent, leul finlandez a fost ștanțat pe monede de circulație națională, începând din anul 2002, leul nostru va apărea pe unele monede euro, căpătând o circulație mult mai largă. În felul acesta, leul din stema Finlandei, vechi de peste patru sute de ani, va reprezenta țara noastră, devenind și mai cunoscut în aproape toată Europa.

Marco PRIBILLA

*Student la Facultatea de Științe Sociale
Universitatea din Turku*

Bibliografie:

Kajanti, Caius: *Siniristilippumme*, Otava, Helsinki 1997

Suomen kunnallisvaakunat, Suomen kunnallisliitto, Vantaa 1982

Talvio, Tuukka: *Suomen leijona*, Museovirasto, Helsinki 1997

MAGIE EROTICĂ ȘI FEMINITATE ARHETIPALĂ ÎN TRADIȚIA ROMÂNEASCĂ

Funcția magiei este de a ritualiza optimismul uman, de a-i întări credința în victoria speranței asupra fricii. Magia exprimă valoarea mai mare pentru om a încrederii față de cea a îndoielii, a tăriei față de ezitare, a optimismului față de pesimism.

(Bronislaw Malinowski, *Magie, știință și religie*, p. 146)

În magia erotică a devenirii, a înfrumusețării și a anticipării cunoașterii *Lursitului*, sondarea unor arhetipuri mitico-religioase coboară, în mod necesar, spre structura de adâncime a alcătuirilor textuale. Mentalul arhaic și tradițional-românesc are constant tendința de a deveni arhetipal, paradigmatic, pentru că se întoarce mereu la gesturile originare. Modelele mitice precreștine și modelele religios-creștine satisfac nostalgia omenescului de a se situa într-o condiție de excepție, prin repetare arhetipală, mediată procedural magic.

Magia, cu legitățile proprii, este un vehicol care permite transferul de la modelul arhetipal (referința simbolică), la referentul care așteaptă schimbarea. Refacerea arhetipului prilejuiește înscrierea unui progres spre desăvârșire, trecerea spre o stare optimă, prin mecanismele care uzează de instrumentarul și tehnicile magice.

Religia și apelul la sacru, în relație cu magicul, au ca finalitate reîntemeierea ființei și a armoniei cuplului, după un principiu de ordine. Familiaritatea dintre om și Dumnezeu constituie tema principală a meditațiilor hristologice. În mod frecvent, experiența proximității sacralului este adusă în sfera strategiilor și a tehnicilor cultural-magice, prin invocarea puterii divine în sprijinul practicii rituale.

Prin influența cultului marial - atât de vizibil în diferite registre ale etnoculturalului tradițional - simbologia femininului cumulează conotații religios-creștine, sincretizate cu semnificațiile magice. Textele de descântec construiesc

imaginea desăvârșită a persoanei (persoana care dorește să fie iubită și să se căsătorească și solicită intervenția magică) ca un ideal de valoare, de atotputernicie personală de invulnerabilitate, rezultat printr-o exacerbare a eului. În descântecele erotice de înfrumusețare și creștere a prestigiului, în vederea căsătoriei, imaginea eului, în concepția transformatoare a textului magic, implică o referință excepțională, o imagine care-i servește drept model: prototipul Fecioarei Maria. Reiterarea arhetipului Maicii Domnului, în generarea textului magic, are implicații multiple, semantice și funcționale.

Primordialitatea femeii, în sens spiritual, vizează valoarea metafizică a naturii acesteia, care decurge, esențial, din rolul ei genetic. În concepția religioasă creștină, unirea omenescului și a dumnezeiescului se desăvârșește în imaginea virginal-maternală a Mariei, exprimând atingerea plinătății. *Lumea a fost făcută în vederea îndumnezeirii făpturii și în Fecioară acest destin universal este dinainte împlinit, ea este prefigurarea lui arhetipală.*¹ Viziunea religioasă atribuie feminității semnificația lui a fi, esse, sânul făpturii. *Născătoarea de Dumnezeu zămislește "Pruncul Sfânt" și dă trupul său în care se manifestă conținutul, cuvântul, puterea, lucrarea.*²

De un real sprijin în hermeneutica magicului este literatura care pune în valoare gândirea patristică, modul diversificat și nuanțat de interpretare a textelor de cult. Sacralitatea în uman se exprimă prin femeie, pentru că *sensibilitatea cu totul aparte față de ceea ce este spiritualul pur este în anima.*³ Karl Barth, cu "Schița unei dogmatici" – citat de P. Evdokimov – face observația că *omul masculin în funcția sa specifică de actor și creator al istoriei umane, în responsabilitatea sa de stăpân al speciei, e cel lăsat în fundal, după cum o arată figura pasivă a lui Iosif. Acesta este răspunsul credinței creștine la problema femeii: femeia este cea care ocupă aici primul plan, mai exact fecioara, Fecioara Maria.*⁴

Legat de ideea primatului feminității, se cuvine relevat faptul că în concepția biblică, în cultul marial creștin, modelul maternității divine și al castității exemplare ridică feminitatea la rangul de principiu religios al naturii umane. *Căci sufletul feminin este cel mai aproape de izvoarele Facerii și toată forța dogmei mariologice se află în evenimentul zămisirii lui Dumnezeu.*⁶

Unele hermeneutici religioase semnaleză cu subtilitate, adoptând primatul lui *anima*, că *femeia este mai aptă să unească în sfințenie ființa și existența prin puterea smereniei*⁷, că sfințenia este mai lăuntrică femeii în condițiile vieții actuale⁸. În contextul acestor conotații, ale sfințeniei și smereniei, relația cu arhetipul feminin se face, într-un sens, printr-o corespondență între registrul profan, al condiției prenuptiale a fecioarei, și registrul sacru, al Fecioarei, întruchipare desăvârșită a castității, în structura ființei. Tradiția iconografică transmite prin imaginea Maicii Domnului ideea de castitate ontologică, de integritate arhetipală, realizată în uman.

Invocarea feminității religioasă creștine, ca principiu matern la cota exemplarității, concretizează nevoia de ocrotire și de iubire. Semantismul doctrinei

mariale, fundamentat pe dogma maternității caste, recunoaște în imaginea Maicii Domnului întruchiparea harului și a iubirii de oameni. Tandrețea, fiind profund feminină, definește esențial Fecioara în *însăși neprihănirea ei maternă, cea mai puternică expresie a iubirii lui Dumnezeu față de om.*⁹

În textele magice narative, semnificația purității sacre, legată de imaginea Maicii Domnului interacționează cu conotațiile dublei determinări temporale (*Duminică, dimineața*) care introduce semnificațiile benefice ale *începutului*, întărite prin cele ale *sărbătorescului*. Logica fabulativă discursivă transfigurează relația umanului cu sacralul într-un moment narativ, al *întâlnirii cu Maica Domnului* :

Mă dusei înaintea sfatului,

Pe ulița satului.

*Mă-ntâlnii cu Maica Domnului.*¹⁰

Apelul textual la acțiunea de mediere a Maicii Domnului, pentru susținerea fenomenului magic și asigurarea eficacității acestuia, se motivează prin credința în posibilitatea de comunicare, de captatio benevolentiae și de răspuns în sensul ajutorului solicitat. Invocarea rolului de mediator este fundamentată pe încrederea în tehnicile și strategiile magice de stimulare a forței sacre mariale și în capacitatea de deschidere și de dăruire a Fecioarei, la cerința omenescului. În viziunea lui homo religiosus, *preacurata Maică a Domnului, a puterilor celor de sus, împărăteasa cerului și a pământului, atotputernica este, cu generozitate, apărătoarea și țaria noastră. (Acatistul Sfântului Acoperământ, Rugăciunea întâia, p. 171)*

Unele variante discursive atribuie Maicii Precista rolul nupțial de *nună a dragostei*, cu aluzie la actul matrimonial. Rolul sacru este relaționat, în alcătuirile textuale, cu imaginea unei totalități a umanului diferențiat ca sex. Maica Domnului este *nuna dragostei*:

Pe toate fetile,

Pe toți băieții,

De pe toți munții,

*De pe toate livezile,*¹¹

Nu este cătuși de puțin întâmplător faptul că textele poetice-magice proiectează metaforic, sub imperiul dorinței și al speranței în virtuțile magiei cuvântului, o imagine ideală, care este pusă în relație cu imaginea înaltă a divinului. Frecvent, variantele de descântec de dragoste introduc în seria unor metafore descifrate, termenii de *împărăteasă* și *preoteasă*, pentru referentul feminin: fata ca beneficiar al descântecului. În concepția patristică, Fecioara Maria este și modelul de excelență al preoției împărătești feminine (cum spune *Psalmul* 44, 10: *șezut-a Împărăteasa la dreapta Ta; Eva Împărăteasa îmbrăcată în haină aurită*) (*Psalmul*

44, 11), care își află justificarea în regimul foarte precis al harismelor. Preoțirea ca slujire a femeii se înfăptuiește prin firea, prin însăși natura ei. Femeia este cea chemată să-și împlinească preoția împărătească prin însăși esența ființei, și Fecioara - Mamă, prin starea ei harismatică, *exprimă această preoție în calitatea sa de esse a împărăției înseși, sfințenia in aeternum.*¹²

Uniunea umanului cu divinul, a imaginii ideale, dorite, cu imaginea Fecioarei, în substanța poesisului magic, este tot o modalitate de reiterare arhetipală, pentru atingerea scopului urmărit, de schimbare calitativă (înfrumusețare) și de anulare a eșecului, prin legitățile magiei. Virtuțile hiperbolizate ale feminității umane corespund modelului divin, asimilat. O microstructură ca cea analizată deja în capitolul consacrat *restructurării și revalorizării magice a eului*:

*Ce împărăteasă
Ce preoteasă?
Nu-i împărăteasă,
Nici preoteasă,
Ci e N. cea frumoasă,
Dintre toate cea mai aleasă*

dezvăluie aspirația la omenescul feminin desăvârșit, intenția de identificare cu prototipul, cu *Preasfânta Împărăteasă*. Prin referire la perfecțiunea modelului, prinde contur imaginea ființei în cadrele eminenței. Descântecul de înfrumusețare resemnifică modelul textelor religios-creștine care superlativizează imaginea divină a Mariei, numind-o *preasfântă Împărăteasă, preacântată Stăpână, preacurată Fecioară-Maică a Domnului*. Afinitatea dintre feminitatea umană și cea a Fecioarei - Mamă transfigurată în contexte poetice-magice, privește și dezideratul unicității, al întâietății valorice. Vrerea de a fi în fruntea tuturor, obiectivată discursiv prin procedeul singularizării (*Dintre toate cea mai aleasă*) introduce din nou o relație de corespondență între referentul feminin-uman și modelul arhetipal, marial. Fecioara-Mamă "este cea dintâi, se află în fruntea omenirii și e urmată de toți."¹³ Cunoașterea și însușirea prototipului prin mecanismul analogiei magice răspunde intenției de schimbare, de recunoaștere valorică, în relația cu partenerul dorit și cu colectivitatea umană.

În experiența magică transformatoare, insolitul dublează calitatea ajunsă la apogeu. *Deosebitul* devine o emblemă a destinului individual, sugerând o putere sporită și o eficiență neobișnuită. Detașarea de nivelul comunului afirmă - cu necesitate în retorica fenomenului magic - unicitatea ființei. Funcția magică cere ca textele să consacre evenimentele existențiale deosebite, pe care le scoate din cotidian, conferindu-le marca neobișnuitului. Singularizarea calitativă a umanului corespunde unicității arhetipului pe care textul îl izolează pentru a-i sublinia natura lui excepțională:

*Numai Maica Domnului,
Sus din poarta cerului,*¹⁴

transcendentul coboară pentru a veni în contact cu umanul, exercitându-și rolul de mediator în actul magic de reînțemeiere a ființei. În viziunea simbolică a comunicării divinului cu umanul, *scara* semnifică puntea dintre cele două registre: teluric și celest, profan și sacru:

*Și pe scară de ceară
S-o scoborât
Și la mine-o venit.*¹⁵

Exclamația invocatorie din descântecul de dragoste (*Sântă Mărie, Sântă de tine!*) poartă speranța fetei în activarea forței sacre a Fecioarei, pentru înfrumusețare și reușită. Conjurarea textuală asociază o atitudine de rugă, care-și află consolidarea în modelul cultic și în suportul de credință. În general, femeia are, comparativ cu bărbatul, o intimitate nativă cu mult mai profundă, aproape o complicitate empatică față de fenomenul spiritual și de valorile religiei. Postura de rugă a fetei care invocă medierea sacră, virginal-maternală a Mariei, reface, la nivel uman, însăși ipostaza Fecioarei orante. Și aceasta tocmai pentru că Maica Precista rugătoare *reprezintă orice suflet în rugăciune, după cum reprezintă și slujirea de rugăciune a Bisericii, harisma ei de mijlocire.*¹⁶

Variantele lirice nerituale vorbesc deseori despre apelul la forța rugăciunii, în contextul practicilor rituale pentru atingerea echilibrului existențial prin act marital:

*La vatra cu doi tăciuni
Fac fetele rugăciuni
Sâmbăta, duminica
Doară să pot mărita.*¹⁷

Comentariul liric versificat confirmă continuitatea tradiției și forța de manifestare a credinței magice, penetrată de trăirile religioase.

NOTE

¹ Paul Evdokimov, *La femme et le salut du monde*, Editura Casterman, Paris-Tournai, 1958, p. 219.

² *Idem*, pp. 221 - 222.

³ *Idem*, p. 217.

⁴ *Idem*, p. 162.

⁵ *Idem*, p. 158.

⁶ *Idem*, p. 217.

⁷ *Idem*, p. 231.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Idem*, p. 225.

¹⁰ Tudor Pamfile, *Dragostea în datina tineretului român*, Editura Saeculum, București, 1998, p. 35.

¹¹ *Text magnetofon nr. 3241 II s, t*, Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor al Academiei Române din București.

¹² P. Evdokimov, *op. cit.*, p. 223.

¹³ *Idem*, p. 220.

¹⁴ Simion Florea Marian, *Sărbătorile la români*, II, Editura Fundației Culturale Române, București, 1994, p. 304.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ P. Evdokimov, *op. cit.*, p. 225.

¹⁷ Simion Florea Marian, *Nunta la români*, Editura "Grai și Suflet – Cultura Națională", București, 1995, p. 28.

Dr. Nicoleta COATU
Institutul de Etnografie și Folclor
al Academiei Române din București

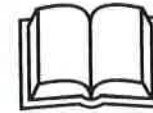
ȘTIRI CULTURALE

Românii și cultura Europei

În perioada 22-24 iunie 2000 s-a desfășurat la Sinaia o reuniune internațională, cu titlul *Românii și cultura Europei*, sub înaltul patronaj al **Fundației Culturale Române**. Organizată pe mai multe secțiuni, cum ar fi: *Românii și cultura Europei*, *Scritori europeni formați în România*, *Probleme de predare a limbii române și Probleme de traducere*, întâlnirea s-a bucurat de o largă și prestigioasă participare națională și internațională. Printre participanți s-au numărat: Lory Wallfisch, Paul Michelson, Alain Vuillemin, Larisa Schippel, Rumiana Stanceva, Joanna Porawska, Marco Cugno, Rodica Binder, și alte personalități, bine cunoscute deja prin efortul lor de a impune cultura română în Europa.

Printre cei care au răspuns invitației FCR se numără și reprezentanți din nordul Europei: prof. dr. **Lauri Lindgren**, profesor la Universitatea din Turku, **Marjo Cosma**, traducător și secretar al Asociației Finlanda România, dr. **Dan Shafran** din Suedia, **Marilena Aldea**, lector de limba română la Universitatea din Turku. Comunicarea prof. **Lauri Lindgren** intitulată *Publicații finlandeze despre România din anii '30 și '40 ai secolului trecut*, ca și comunicarea **Marilenei Aldea** intitulată *Ce știe Finlanda despre România* au trezit un viu interes, bucurându-se de aprecierea participanților.

Redacția

LITERATURA ÎN FINLANDA

Considerații generale. Schiță istorică. De la începuturile literaturii moderne până la poezia secolului XX

Literatura din Finlanda își demonstrează astăzi vitalitatea prin referire la „Kalevala”, și, pe de altă parte, *racordul la cultura europeană*, prin intermediul culturii suedeze. Cei doi piloni ai tradiției își păstrează viabilitatea și după alipirea Finlandei - ca mare ducat autonom - de către Rusia, în 1809, ca urmare a războiului ruso-suedez. Așadar, pe acest teren trebuie căutate rădăcinile **literaturii moderne** din Finlanda, care îi definesc originalitatea și o plasează, în același timp, în contextul culturii europene.

Când este prezentată literatura din Finlanda se vorbește îndeobște de producțiile literare scrise în finlandeză și în suedeză, cele două limbi oficiale recunoscute aici. Nu numai trecutul istoric, ci și un *spirit* adânc *democratic* și în același timp *modern*, bine înrădăcinat în cultură, determină și justifică o astfel de abordare.

*

În secolul al XIX-lea, atunci când în Europa este definit specificul național, se conturează și un prim *model cultural* în Finlanda, caracterizat, înainte de toate, prin cultivarea sentimentului *național*. Preocupați de crearea unei culturi proprii, care să reflecte idealurile locuitorilor din Finlanda, intelectualii de limbă suedeză, ca și cei de limbă finlandeză, mai târziu, marcați de romantismul epocii, militează pentru „definirea” patriei lor comune. „Societatea de Sâmbătă”, apoi „Societatea Literară Finlandeză”, periodicele care își încep apariția la Turku, apoi la Helsinki, au menirea să concentreze și să sublimeze manifestările menite să afirme o cultură nouă.

Primul dintre intelectualii de marcă ai epocii care a devenit **scriitor**, în înțelesul deplin al cuvântului, a fost **Johan Ludvig Runeberg** (1804-1877). În cele trei volume de *Poezii* (publicate în perioada 1830-1843), scrise în limba suedeză, el face trecerea de la poezia lirică din Epoca Luminilor la romantismul epocii sale, valorificând motive din clasicismul anticilor și, mai ales, din poezia populară. J. L. Runeberg scrie și poeme epice, cultivând epopeea, idila și epigrama. Runeberg este cunoscut în primul rând ca autor de balade, scrise în spirit patriotic și reunite sub

titlul de *Povestirile stegarului Stål* I-II, 1848-1860. Primul poem din această serie, intitulat *Țara noastră*, cuprinzând o descriere a naturii finlandeze, va deveni ulterior text al imnului național. Baladele lui Runeberg, relatând fapte și prezentând aspecte ale vieții de soldat, subliniază totodată, la modul ideal, calitățile unui militar: fidelitatea, rezistența, curajul și modestia. Prin baladele sale, mai ales, J. L. Runeberg creează un portret idealizat al țării și al poporului său, imagine care va fi receptată, treptat, ca o realitate istorică. Acest *model cultural*, impus încă la începuturile literaturii moderne, va contribui, cu siguranță, la întărirea conștiinței naționale și la cristalizarea identității naționale. El va imprima, însă, un caracter excesiv *romantic* și va induce un spirit de automatism, trăsături care vor fi reformulate, târziu, prin reducere la realitatea istorică.

A doua personalitate a epocii este **Johan Vilhelm Snellman** (1806-1881), filozof hegelian și ziarist, membru al „Societății de Sâmbătă”. Acesta accentuează asupra rolului limbii în definirea caracterului național și în întemeierea unei literaturi naționale, devenind promotorul ridicării limbii finlandeze la rangul de limbă de cultură, cu toate că se exprimă în limba suedeză. Teoriile lui Snellman au la bază încrederea în forțele intelectuale ale conaționalilor săi, idealul său fiind crearea unei culturi finlandeze de sine stătătoare, capabile să reflecte crezul unei națiuni. Prin efortul unei întregi generații, limba finlandeză a devenit limbă oficială în anul 1862.

Zach(a)ri(a)s Topelius (1818-1898) a fost, de asemenea, un reprezentant marcant al „Societății de Sâmbătă”, scrierile lui croind drum în câteva direcții. El este primul autor de povești pentru copii, opera lui în acest domeniu fiind comparabilă cu cea a lui H. Ch. Andersen, în Danemarca. În al doilea rând, el scrie primele romane istorice, cel mai cunoscut dovedindu-se a fi romanul ciclic *Povestirile unui felcer militar*, publicat în perioada 1851-1866. Autorul abordează istoria într-o manieră idealistă, care poartă și amprenta unei viziuni creștine, chiar dacă pe alocuri se apropie, prin tehnica narativă, de Walter Scott. Totodată, Topelius a fost și un mare poet liric și un gazetar de talent, fiind preocupat, în același timp, și de popularizarea cunoștințelor științifice. Majoritatea operelor sale, publicate în original în suedeză, a fost tradusă repede în limba finlandeză. Activitatea lui Topelius a lăsat urme adânci în cultura Finlandei, el fiind socotit unul dintre „oamenii începutului de drum”¹ în literatura și în cultura acestui popor.

Un strălucit reprezentant al „Societății de Sâmbătă” este și doctorul **Elias Lönnrot** (1802-1884), cel care și-a consacrat toată viața literaturii finlandeze. Conștient de valoarea eposului finlandez, Lönnrot culege cu asiduitate fragmente din acest epos, și, luându-l ca exemplu pe Homer, alcătuiește o epopee coerentă, pornind de la poeme de diferite tipuri. *Kalevala*, apărută în 1935, într-o primă ediție, va fi reformulată, în întregime, și publicată, în 1849, într-o formă mult amplificată (având 22.795 de versuri). Se poate spune că această grandioasă operă suferă un proces de refolclorizare, evenimentele și faptele din epopee căpătând nu numai o valoare simbolică, din punct de vedere moral, ci și o puternică coloratură națională. Importanța sa istorică, în momentul deșteptării conștiinței naționale, a fost uriașă. Receptată ca epopee națională a finlandezilor, *Kalevala* este tradusă imediat în multe

limbi: în 1841 în suedeză, în 1845 în franceză (versiune în proză), în 1846 în rusă, în 1852 în germană. *Kalevala* este, de fapt, singura operă finlandeză care și-a găsit locul, până în prezent, în patrimoniul literaturii universale. Succesul imens al *Kalevalei* se datorește nu numai valorii în sine a operei, ci și corespondenței cu gustul literar al epocii. Depășind obstacolul limbii, prin traduceri măiestrite, această operă, rod al imaginației și al credințelor nordice, turnate însă în tiparele unei specii literare occidentale - care este *epopeea* -, a cucerit lumea. Astăzi *Kalevala* este tradusă în mai mult de 35 de limbi.

În cultura românească, eposul finlandez este cunoscut devreme, așa cum denotă referirile lui M. Kogălniceanu (1846), ale lui Al. Odobescu (1855) sau ale lui B. P. Hasdeu (1855), în adnotări sau conferințe din epocă, ca și traducerea și publicarea unor fragmente din *Kalevala* în diferite antologii, începând cu cea din 1894.² O primă versiune integrală a acesteia, în proză, în limba română, a fost publicată în 1942 de poetul Barbu Brezianu (reeditată, sub diverse forme în 1964, 1974), iar traducerea integrală în versuri îi aparține poetului Iulian Vesper și a fost publicată în 1959 (reeditată în 1968). În 1972 scriitorul clujean Nagy Kálmán realizează o traducere integrală în limba maghiară a *Kalevalei*³.

De altfel, *Kalevala* este doar elementul central al unei orientări în folclorică, etnografie și filozofia culturii, direcție trasată în Finlanda. Chiar Lönnrot a adăugat epopeii și alte culegeri: *Kanteletar* (I-II, 1840-1841), *Proverbe populare finlandeze* (1844) și *Vechi cântece magice ale poporului finlandez* (1880). Dintre acestea, cea mai importantă este *Kanteletar*, o antologie de poezie lirică populară care oglindește sensibilitatea și mentalitatea acestui popor nordic. Numele dat de Lönnrot culegerii sale, acela de *Kanteletar*, denumește un fel de duh feminin al liricii populare, nume derivat din acela de *kantele*, un străvechi instrument muzical finlandez cu cinci coarde. Această culegere a fost tradusă parțial în limba română de către Ion Stăvăruș și Lauri Lindgren⁴.

Încrederea pe care au căpătat-o finlandezii în arta lor, aprecierea de care se bucură aici literatura, ca artă ce valorifică puterea magică a cuvântului, prețuirea care se acordă și azi epopeii naționale, sunt demonstrate de faptul că, în Finlanda, aniversarea apariției *Kalevalei* a devenit o sărbătoare națională - *Kalevalanpäivä* sau *Ziua Kalevalei* - care se sărbătorește în fiecare an la 28 februarie. Este un caz rar de înălțare a faptului cultural până la nivelul datelor primordiale din istoria unui popor, recunoscându-i-se, astfel, importanța pe plan național. Este lesne de înțeles că, alături de J. L. Runeberg și J. V. Snellman, Elias Lönnrot este considerat astăzi unul dintre marii întemeietori ai culturii finlandeze.

*

Mai tânăr și mai puțin cunoscut, în epocă, decât predecesorii tăi, **Aleksis Kivi** (Alexis Stenvall, 1834-1872) este creatorul romanului în literatura finlandeză. Spirit inventiv și independent, Kivi va contribui, într-un mod aparte, la modelarea identității naționale. Figură de primă mărime în literatura Finlandei, Kivi scrie primele drame în

limba finlandeză, făcând, în același timp, și dovada bogăției și frumuseții acestei limbi, prin poeziile sale lirice.

Capodopera lui Aleksis Kivi este romanul *Cei șapte frați*, publicat în 1870, în care își face loc un nou mod de abordare a realității, un *realism* sui-generis, care va avea repercusiuni în dezvoltarea ulterioară a prozei finlandeze. Reunind, ca modalități de transfigurare, realismul, fantezia și umorul, Kivi descoperă o nouă formulă narativă, deosebită de cele din epocă, amintind, mai degrabă, prin amestecul de stiluri, de literatura Renașterii. Devenit unul dintre simbolurile naționale, romanul *Cei șapte frați* va impune tot mai mult o percepție realistă, contribuind, prin aceasta, la depășirea unei prezentări idealizate a poporului finlandez. Personajele romanului, familiare oricărui finlandez, au marcat, prin replicile lor memorabile, nu numai evoluții individuale, ci chiar destinul unei națiuni. Este uimitor și edificator faptul că *Cei șapte frați* se află încă în fruntea listei celor mai vândute cărți din Finlanda⁶.

Aleksis Kivi este, așadar, scriitorul care contribuie în mod hotărâtor la configurarea celui de-al doilea *model cultural*, în literatura Finlandei, prin proza și prin teatrul său, care este modelul *realist*.

Sub titlul *Cei șapte frați*, romanul de căpetenie al lui Kivi a fost tradus în limba română de Sică Alexandrescu, în 1963.

*

După Aleksis Kivi, la sfârșitul secolului al XIX-lea, literatura din Finlanda se dezvoltă sub influența realismului și a naturalismului european, receptat în varianta scandinavă a lui Georg Brandes și, mai ales, a lui Henrik Ibsen care a fost tradus și jucat mult⁶.

În același timp, în literatura Finlandei se face simțită atât influența curentelor literare apusene cât și înrăurirea marii literaturi ruse.

Având deja precursori în Runeberg și, îndeosebi, în Kivi, *realismul*, în literatura finlandeză, devine un *curent dominant*, manifestând, de timpuriu, o anume predilecție pentru problemele sociale, apărând cauza celor mulți și înfățișând condiția femeii în societate. Marile schimbări economice și sociale de la sfârșitul secolului al XIX-lea, urmate, firesc, de radicale schimbări ideologice, dau naștere unei literaturi noi, care pune accentul pe experiența trăită și pe contradicțiile morale. Figurile reprezentative ale acestei noi literaturi, de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, sunt **Minna Canth** și **Juhani Aho**.

Un mare număr de piese de teatru și de romane scrise de **Minna Canth** (1844-1897), cum ar fi *Työmiehen vaimo / Soția muncitorului* (1885), *Kovan onnen lapsia/ Copii ai nefericirii* (1888) sau *Papin perhe / Familia preotului* (1891), exprimă deziluzia și vidul moral care pun stăpânire pe o tânără femeie, după căsătorie, atunci când năzuința ei spre libertate nu se împlinește. Aceste drame pun și problema conflictului dintre generații, pe când ultimele ei piese de teatru, de exemplu *Sylvi* și *Anna-Liisa* vădesc influența operelor lui L. N. Tolstoi, prin faptul că mântuirea este invocată de Minna Canth drept soluție posibilă pentru rezolvarea problemelor morale.

Juhani Aho (1861-1921), scriitor care a făcut parte din "Grupul Järnefelt", întemeind asociația "Nuori Suomi" / "Noua Finlandă", iar apoi cotidianul radical liberal "Päivälehti", este cunoscut prin romanele *Rautatie / Calea ferată* (1884), *Yksin / Singur* (1890) și, mai ales, prin *Papin Tytär / Fiica preotului* și prin *Papin vaimo / Soția preotului* (1893). Ultimul dintre marile lui romane, *Juha* (1911) e tradus și, ca atare, bine cunoscut și în străinătate, impunându-se nu numai prin psihologismul său, ci și prin descrierile lirice de natură. Despre Juhani Aho, socotit a fi unul dintre cei mai mari scriitori finlandezi, se spune că avea "un cap de realist și o inimă de romantic". Cunoscător al mediului cultural parizian, Aho este apreciat drept cel mai "francez" dintre prozatorii finlandezi, operele lui situându-se la confluența naturalismului cu impresionismul. El descrie, de exemplu, cadrul social cu aceeași minuție și compasiune ca și Maupassant, proza lui având, totodată, acuratețea stilistică a lui Flaubert. Fără să știm precis dacă Juhani Aho a cunoscut opera lui Marcel Proust, scriitorul finlandez ajunge la aceeași profunzime și intensitate a sentimentelor, prefigurând și tehnici literare din Proust. Candidat la Premiul Nobel, dar murind înainte de a i se fi decernat, Juhani Aho rămâne, așadar, un analist al sentimentelor, făcând din limbaj un indicator al stării psihologice și din peisajul finlandez un adevărat simbol identitar, ce își va dovedi durabilitatea⁷.

Din aceeași generație mai fac parte **Arvid Järnefelt** (1861-1832) și **Teuvo Pakkala** (1862-1925). Dacă **Arvid Järnefelt** scrie *Isänmaa / Patria* (1893), și *Vanhempieni romaani / Romanul părinților mei* (1928-1930), trecând în revistă principalele curente de idei și contradicții ale epocii sale, **Teuvo Pakkala** rămâne în lumea literelor finlandeze prin cuprinderea în sfera tematicii a lumii dezmoșteniților de la oraș. Remarcabil pictor al copilăriei, Pakkala este și autorul celei mai populare piese muzicale din Finlanda, care poartă titlul de *Tukkijoella / Plutașii*, 1899.

*

În ultimii ani ai secolului al XIX-lea se înregistrează o schimbare de optică în opera unor scriitori realiști, făcându-se simțită o revigorare a elementului național, prin reactualizarea motivelor epice din *Kalevala* și prin reformularea trăsăturilor caracteristice ale artei finlandeze. Astfel, *curentul național* care ia naștere acum reunește deopotrivă pictura, arhitectura, muzica și literatura sfârșitului de veac. **Akseli Gallen-Kallela** în pictură, **Elias Saarinen** în arhitectură, **Jean Sibelius** în muzică și **Eino Leino** în literatură exprimă idealurile comune ale unei națiuni în plină afirmare, contribuind, fiecare în parte, la conturarea unei imagini eroice și sublime a poporului finlandez și a patriei sale.

Cel mai de seamă reprezentant al acestui *neoromantism național* în literatură, cel care îl și denuște astfel, este **Eino Leino** (1878-1926), celebru prin înzestrarea sa nativă pentru literatură; mare poet liric, autor a numeroase romane, piese de teatru și eseuri, autor de aforisme, cunoscut în epocă drept un temut critic și cronicar literar, E. Leino este și un apreciat traducător din Dante, Corneille, Racine, Goethe, Schiller, Anatole France. Opera sa de căpetenie o constituie, însă, volumele de balade cunoscute sub numele de *Helkavirsiä / Cântecetele Helka (Imnuri de Rusalii)*, I-II,

1903-1916, poeme mitice în care autorul reînvie temele naționale și versificația poeziei străvechi. În același timp, poezia lui E. Leino⁸ este străbătută de "un optimism tragic", ca o consecință a limitelor vieții și a puterii creatoare, amintind de F. Nietzsche. Puterea distrugătoare a "răului" este adesea simbolizată, în poezia sa, prin referire la iarnă, la frig sau la gheață, elemente-simbol puse în fruntea unor volume de versuri: *Talviyö / Noapte de iarnă* (1905), *Halla / Gerul* (1908), *Painuva päivä / Apus de soare* (1914). În același timp, E. Leino se face interpretul unei sensibilități de tip nou, la început de secol, al noii poezii simboliste, care apropie poezia de resorturile intime ale gândirii artistice⁸.

*

O parte a scriitorilor de la începutul secolului al XX-lea continuă să fie sub influența neoromantismului național, a direcției ilustrate de Eino Leino, pe când alta este în mod evident înrăurită de simbolism.

Opera unui poet ca **Otto Manninen** (1872-1950) este dificil de încadrat în vreunul din cele două curente, caracterizându-se, în principal, printr-un limbaj poetic elaborat și plin de inventivitate, dominat de proprietatea și conciziunea termenilor. Lui i se datoresc cele mai "simboliste" poezii, adică cele mai reprezentative creații pentru acest curent literar, din lirica finlandeză. În același timp, O. Manninen a fost un traducător excelent și prolific, făcându-i cunoscuți în Finlanda pe clasicii literaturii universale, începând cu Homer și cu teatrul antic, și mergând până la Molière, Goethe și Ibsen.

V. A. Koskenniemi (1885-1962) este un poet modern, prin adoptarea unui ton contemplativ, uneori sumbru și pesimist. El este, de asemenea, cunoscut eseist, un critic reductabil, specialist în literatură (autor al unei biografii a lui Goethe).

În opera lui **L. Onerva** (1882-1972), care se înscrie la început în simbolism, se regăsește neliniștea unei poezii noi, ca și tentația experimentului poetic.

În ceea ce privește literatura de expresie suedeză, trebuie menționat numele lui **Karl August Tavastjerna** (1860-1898), poet și prozator de talent, (autor al romanului *Timpuri grele*, 1891), care este considerat un deschizător de drumuri în poezia de la începutul secolului. Conștiința apartenenței la o minoritate lingvistică și sentimentul alienării, al dezrădăcinării, se întâlnește, de asemenea, la poeți decadenti suedofoni din generația următoare, cum sunt: **Mikael Lybeck** (1864-1925), **Arvid Mörne** (1876-1946), **Bertel Gripenberg** (1878-1947)⁹.

NOTE

¹ Sintagma aceasta este folosită de Paul Cornea, pentru începuturile literaturii române moderne, *Vezi Sinteze de literatură română*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981, p.20

² Vezi Grigori N. Lazu, *Traduceri libere și imitațiuni de poezii antice și moderne...*, Antologie cu o prefață de A. D. Xenopol, Iași, 1894.

³ Vezi Ioan Comșa, "Kalevala" în lume, în "Secolul 20", nr. 10, 11, 12, 1983, p. 38

⁴ *Vezi Kanteletar*. Culegere de rune tradiționale finlandeze alcătuită de Elias Lönnrot. Antologie, traducere și note de Ion Stăvăruș și Lauri Lindgren. Ed. Univers, București, 1985

⁵ Conform clasamentului din ziarul "Turun Sanomat", din 25.03.2001, în anul precedent s-au vândut 24.600 de exemplare din romanul lui A. Kivi.

⁶ În acest sens, este semnificativ faptul că prima teză de licență asupra operei lui H. Ibsen este scrisă în Finlanda, la Universitatea din Helsinki, de către Valfrid Vasenius, în 1879

⁷ Vezi și Leena Kirstinä, *Spirit finlandez, orizonturi europene*, în "Sec. 20", nr. 10-12, 1983, p. 124

⁸ Vezi Traducerile din poezia lui Eino Leino în „Columna” Nr. 14, decembrie 2000, pp. 22-28

⁹ Vezi Kai Laitinen, *Littérature de Finlande*, Editions Otava, Helsinki, 1985, *passim*

Lector **Marilena ALDEA**
Universitatea din Turku

Viorel Cosma, A Tragic Life in Pictures
Editura Fundației Culturale Române, 2001

GEORGE ENESCU

dăruit lumii prin imagini

Apărută în preajma noii ediții a Festivalului și Concursului Internațional "George Enescu", în condiții grafice excepționale, cartea lui **Viorel Cosma** cu titlul **GEORGE ENESCU, a Tragic Life in Pictures** face o prezentare în imagini a vieții și a drumului spre desăvârșire artistică urmat de G. Enescu.

Scriș în limba engleză, volumul cumulează un mare număr de documente iconografice, unele inedite, reunite sub gestul unei logici muzicologice avizate. Cartea urmărește cunoașterea vieții și a personalității creatoare a lui G. Enescu, unul din marii muzicieni ai secolului al XX-lea, îndeosebi în lumea anglo-saxonă și americană.

Titlul cărții pornește de la adâncă suferință cauzată de ruptura definitivă a lui G. Enescu de locul său de baștină. Plecat departe, fără nădejdea reîntoarcerii, G. Enescu nu a uitat niciodată că, așa cum spunea el, "povestea aceasta începe acolo, departe, pe plaiurile Moldovei, și se isprăvește aici, în inima Parisului. Pentru a merge din satul în care m-am născut spre marele oraș unde-mi sfârșesc zilele, am străbătut o cale anevoioasă...."

Redacția
Din Curierul Românesc, Anul XII, Nr. 1 (167), ianuarie 2001

CĂRȚI NOI

PAAVO HAAVIKKO *Istoria Tarjei Halonen* *portret de femeie în limitele politicii*

DE LA ZIUA INDEPENDENȚEI PÂNĂ LA BOBOTEAZĂ – PERIOADĂ DE SĂRBĂTORI

Era un început ciudat de decembrie, așa cum fusese și toată luna noiembrie. Mai cald de atât fusese ultima dată în 1938. Era întuneric pentru că nu era zăpadă, era timp ploios și cețos, iarba era verde și creștea văzând cu ochii. Ca și cum ar fi fost primăvară.

Înainte de Ziua Independenței, a fost anunțat noul comandant al forțelor armate. Pe acest post, a fost numit contraamiralul Juhani Kaskeala, care a lucrat ca șef al Departamentului Politic al Ministerului Apărării Naționale timp de câțiva ani, datorită bogatei sale experiențe internaționale. Cea de a doua alternativă, generalul locotenent Ilkka Hollo, șeful operațiunilor militare, a rămas garant al apărării naționale. Împărțirea sarcinilor a fost clară și revelatoare. Repartizarea lor a fost ca Finlanda în timpul războiului, în sfera de influență a Germaniei și dependentă de aceasta: Erik Heinrichs, infanterist¹ și umanist, se ocupa de contactele cu ofițerii de legătură germani din Cartierul General și cu alte direcții, pe când Aksel Fredrik Airo, persoană care a făcut Academia Militară în Franța, în calitatea sa de șef al Cartierului General, adică al operațiunilor militare, a avut ca sarcină să se ocupe de partea practică în desfășurarea războiului.

Cei doi au avut destule sarcini de împărțit, în situația în care înțelegerea creată le-a oferit spațiu de desfășurare.

În programul TV de Ziua Independenței, era la fel de obișnuit interviul generalului de infanterie Adolf Ehrnrooth ca și sosirea lui Moș Crăciun în decembrie. În emisiunea zilei, filmul *Tuntematon sotilas*² era pe cale să-și stabilească locul, drept adevăr de necontestat, ca și *Vänrikki Stoolin tarinat*³. De astă-vară a fost reluat marele proiect al anului, acela de desemnare a orașului Helsinki drept capitală culturală, prin opera

*Paavo Suuri, Suuri Juoksu, Suuri Uni*⁴. Dar programul cel mai important al zilei, oferit de TV de Ziua Independenței, a fost recepția prezidențială de la palat.

Având în vedere ținuta de gală a doamnelor, invitațiile au fost trimise la timp, la jumătatea lui noiembrie. În invitații apărea un nou mod de a menționa expeditorul: președintele și consoarta. Acum, în invitație, era scris:

”Președintele Republicii și Consilierul Pentti Arajärvi Vă invită...” – La citirea invitației rămâneai o clipă descumpănit, întrebându-te cine era cel care invită.

Pe când era Mauno Koivisto președinte, încă nu erau dubii: ”Președintele Republicii și Doamna Mauno Koivisto Vă invită...”

Respectând același model, invitația va fi sunat acum într-un fel care n-a mulțumit-o pe doamna președinte, la prezentare. Și cum ar fi arătat corecta, vechea și obișnuita formulă din invitație:

”Președintele Republicii și Domnul Tarja Halonen...”

Dar ea nu este domn. Și nici Mauno Koivisto nu este și nici n-a fost doamnă, însă formula consacrată așa consideră soția, ca subordonată celui care este autorul invitației. Și, desigur, toți știau că nu s-a petrecut nici o revoluție de palat, în această privință. Nici chiar generalul Ehrnrooth n-a greșit, nesărutând mâna consilierului. Totul a mers bine.

Rochia doamnei președinte era elegantă și executată cu bun gust. S-a simțit bine în ea și s-a plimbat împreună cu bărbatul ei chiar și în multe camere din palat în care președinții din anii trecuți n-au fost văzuți niciodată. Impresia produsă a fost una pozitivă, ea apropiindu-se de oameni, și suplinind, astfel, multe călătorii fără rost în provincie. Deoarece președintele Halonen nu a putut alege pentru rochia sa nete culori politice, precum albul, roșul, albastrul sau verdele, și nici portocaliul nu se potrivea cu culoarea părului ei, a rămas de ales doar vreo combinație neutră de culori. Și aceasta a fost un gri-albastru. Dar, în primul rând, a fost o alegere justă, tocmai pentru că, de când, în mod înțelept, președintele a renunțat la larga panglică pentru decorații, rochia trebuia să fie potrivită și capabilă să susțină decorațiile. Și așa a și fost rochia, ea încadra decorația prinsă în lănișoare. Și decolteul ei a fost elegant; de altfel, la această ocazie s-au putut vedea din plin părți dezgolate.

Era vorba de o sărbătoare a feminității și a tinereții. În grupul cadeților, care stăteau de gardă nemișcați și cu sabia în poziție de “prezentare a onorului”, erau și cadeți-fete. Părul lor era coafat, înfioat, scurt, dar feminin. Sabia le stătea la fel de bine în mână ca și cuțitul de bucătărie.

Trei femei, rămase văduve în războiul de iarnă, stăteau la marginea aceleiași săli. Le căzuseră bărbații acum șazeci de ani, una avusese deja un copil, ele toate așteptaseră copilul unui om mort. Nu erau îndârjite. Știau doar ce înseamnă războiul.

N-au fost feluri noi de mâncăruri la palat, scria după aceea, scandalizat, un ziar. N-a fost texmex și nici hamburger de vacă neună – tema serii fiind, totuși, războiul de

iarnă. Niște hamburger poate că ar fi trebuit să fie pentru cei tineri. Noutatea acum consta în mici lipii cu orez, careliene, potrivite pentru cocktail și, ca produse specifice ale nordului, bucăți de carne de ren cu cartofi, tăiate în pătrățele. Curcanul, tăiat în cuburi, părea să fie marțipan, dar nu era.

Tinerețe și feminitate. Pentru cei invitați, cu excepția celor de la protocol, izolați, chemați în mod obligatoriu, lucrul cel mai important era să trăiască momentul, conform cerințelor impuse de mass-media. Unul care a urmărit eleganta ținută a femeilor la palat, începând de acum patruzeci de ani, nu poate decât să se minuneze că, în timp ce totul se află în transformare, de fapt nimic nu se schimbă. Încercarea de a impresiona printr-un croi deosebit al hainelor de gală poate crea, în această companie și mediu, impresia opusă, hainele părând fără gust și exagerate. Conform convingerilor lor, au existat întotdeauna bărbați îmbrăcați numai în costum negru și cu cravată la liberă alegere. Costumul negru arăta sărac, anost și lipsit de imaginație, ales în neconcordanță cu ceilalți și, de asemenea, cu ocazia.

Arvo Salo, Alpo Ruuth, Sirkka Turkka, Kai Linnilä precum și Kaari Utrio erau scriitorii Casei Editoriale Tammi. Alții nu prea s-au văzut.

Orarul a fost dat rău de tot peste cap, transmisiunea televizată a trebuit să fie în parte înregistrată, deoarece obiceiul popular de a sta de vorbă a luat atât de mult timp, încât invitații veniți prin bulevardul Esplanadi, îndrumați și aranjați, au trebuit să aștepte. Acolo se vedeau, la poarta pe care intra corpul diplomatic, figuri nerăbdătoare atât de arabi cât și de israelieni. Ritmul străngerilor de mână devenise mai scăzut, libera educație dădea rezultate bune.

Dintre toți cel mai singuratic era Aatos Erkko⁵. Erkko a încercat să se îndrepte spre camerele unde se zărea lumina reflectoarelor de la televiziune și masa pentru cafea a perechii prezidențiale, dar a rămas la jumătatea drumului.

Anna, fiica președintelui, se plimba prin camerele etajului destinat ceremoniilor, din palat, singură și detașată. Aceasta nu-i strica buna-dispoziție. Ea era în palatul mamei sale ca o prințesă care nu și-a pierdut condurul, de aceea ea era fără destin. Dar, având în vedere felul ei liniștit de a fi, s-ar putea crede că prin ea se întrezărește o înfripire a tinerei Tarja Halonen. Aceasta, însă, nu-și menționează fiica în cartea *Cine e fiicare*. Pe părinții săi, însă, da. Mulți nu dau informații despre căsnicia deja terminată, considerând-o inutilă, dar Paavo Rintala, scriitor decedat, și-a lăsat de-o parte chiar și soția și fiica, menționând numai titlurile și anii de apariție ai operelor sale.

În dezbaterile parlamentare, urma să se discute, în decembrie, legalizarea legăturii dintre homosexuali. Durata serviciului civil a rămas neschimbată, pe când orarul magazinelor a fost prelungit. Finlanda este, încă, cea mai militaristă țară din Europa, tot ceea ce ține de civil este, în același timp, pregătit pentru apărare.

Finlanda este, dintre țările Uniunii Europene, singura care ar avea nevoie de o politică externă proprie și nu doar de realizarea intereselor alianței dintre Franța și Germania. Dar țara se străduiește să învețe acum să trăiască într-o mare familie, pe picior de egalitate. Răspunderea colectivă în apărare este, ca idee, imposibilă.

Finlanda s-a întors la supraestimarea importanței internaționale a perioadei interbelice și a deceniilor acestora.

Rochia de seară a Tarjei Halonen a împărțit opinia publică în două. Unul dintre cele două ziare de seară a împărțit opiniile pe două coloane, cea mai stridentă dintre acestea etichetând rochia drept uniformă de grajd, căreia îi lipsea doar scăunelul și găleată. Ar fi fost nevoie de un referendum ca să se clarifice care era părerea ziarelor și care era opinia populației, precum și ce rezultat final s-ar fi obținut deci. Dar, după părerea celui mai important ziar finlandez, Helsingin Sanomat, tratația amintea de invitația la cafea a unei mătuși bătrâne, cu prăjituri dulci și pateuri sărate. Textul de pe micul ecran spunea:

”La palat, eleganță reținută.”

La recepția de la Ziua Independenței, hainele de gală expuse n-au produs rumoare, ci au accentuat doar atmosfera liniștită în care se desfășoară serbarea de Ziua Națională.

Poate că o regulă nescrisă în stilul vestimentar a impus-o chiar Tarja Halonen care, în timpul campaniei electorale, s-a prezentat, în avantajul său, cu stilul său relaxat, modest și practic. Mai târziu, a devenit evident faptul că ea va fi votată pentru abilitățile sale politice și nu pe baza gustului său în îmbrăcăminte. O schimbare, totuși, ar fi aceea că niciodată un bărbat-președinte nu s-a aflat în situația de a se gândi cum să-și atârne în mod elegant medaliile pe piept.

Materialul rigid al rochiei de seară, ales de Halonen, taftaua, este, dintre posibilitățile la dispoziție, cel mai pretențios. Urmele felului în care a fost croit ies la iveală pe acesta în mod nemilos. Pe rochia văzută la TV, erau evidente toate neajunsurile taftalei. Pe nici un corp de femeie nu s-ar permite a se face ceea ce creatorul de modă a făcut persoanei numărul unu a republicii. Chiar dacă în schița desenată va fi fost și ceva interesant, aceasta a dispărut în cele din urmă, în faza de lucru.

Este de admirat doar limbajul diplomatic, în care ziaristul de modă Jaakko Selin a reușit să prezinte rochia principală a seriei drept un lucru mai bun decât fusese de văzut.

Nici costumele de gală bărbătești nu pot fi lipsite de comentarii. A produs plăcere faptul că mulți artiști tineri sau profesioniști ai scenei au acceptat fracul. Acest lucru conferă o stare de încredere și automulțumire în propriile capacități, dacă persoana are așa ceva. Oricum mi-a redeșteptat, inevitabil, încă o dată, imaginea ușierilor de la restaurante, cu decenii în urmă. Ei erau dotați cu cravate, pentru cei care, întâmplător, doreau să intre. Același lucru s-ar fi putut aplica și la poarta dinspre strada Mariankatu, adică să se împartă cravate potrivite pentru costumul închis la culoare,

care să înlocuiască panglicile de doliu, papioanele de smoching (!) sau alte găselnițe. Ar fi fost desigur bine dacă costumul de gală cerut ar fi avut instrucțiuni clare de folosire, trecute încă în invitație.

Criticile erau acum la fel de mari ca și entuziasmul manifestat când a fost aleasă Tarja Halonen. Acum își exprimau părerea, masiv, ziariștii de modă și cei care scriu despre înalta societate.

Cea mai severă și directă critică a venit din partea ziarului de știri economice Taloussanommat. În paginile acestuia, un ziarist anonim, care dă informații economice, de obicei, și-a început comentariul astfel:

”Marile serbări social-democrate de la palat

În palatul prezidențial, au fost anul acesta mai puțini directori de firme ca niciodată, în trecut. Drept cea mai luminoasă vedetă a minorității, strălucea, distins pe când fusese făcut prizonier în Jolo, Risto Vahanen, cu cavalerul său, Seppo Fränti.

După începerea balului, parchetul sălii galbene se umpluse de sindicaliști social-democrați și de politicieni de stânga, la fel ca piața Hakaniementori, în tinerețea Tarjei Halonen, la marșul de Întâi Mai. Diferența era doar că stânga era acum îmbrăcată-n fracul burghezilor. Radicalii de azi, în schimb, demonstau împotriva primei doamne de la palat, la marginea pieței Kauppatori, din fața palatului. Trupele speciale de poliție asigurau liniștea, făcând ca radicalii din tinerețea lui Halonen, scriitorul Arvo Salo (sd), precum și ministrul de externe Erkki Tuomioja (sd) să poată petrece în pace.”

NOTE

¹ Erik Heinrichs se formase, ca militar, în Germania, în timpul primului război mondial, într-un batalion finlandez

² *Soldatul necunoscut* este titlul unui roman de război, celebru în Finlanda, scris de Väinö Linna

³ *Povestirile stegarului Stâl* este titlul bine cunoscutei opere a lui J. L. Runeberg

⁴ *Paavo cel Mare, Cursa cea Mare, Visul cel Mare* este o operă scrisă de Paavo Haavikko, Tuomas Kantelinen și Kalle Holmberg, jucată în luna august 2000, pe Stadionul Olimpic din Helsinki

⁵ Aatos Erkko este unul dintre cei mai bogați oameni din Finlanda, proprietar principal al firmei Sanoma Osakeyhtiö (S.A. de Informații), fiind beneficiarul celui mai mare salariu din Finlanda, azi.

*Versiunea în limba română de Marcel PĂUN
Student la Universitatea din Helsinki*

*Paavo Haavikko, Tarja Halosen tarina,
Art House, 2001, pp. 184 – 190*

Studiile de limba română la Universitatea Jagiellonă din Cracovia (Polonia)

Lectoratul de limbă română la Universitatea din Cracovia s-a înființat la 2 decembrie 1921. Lectorii români au putut să lucreze în biblioteca organizată atunci cu ajutorul Academiei Române și al Comisiei de Istorie a României; o parte din cărți au fost oferite și de Liga Culturală din România și de către unele persoane particulare, mai ales de către profesorul Nicolae Iorga, al cărui rol în înființarea bibliotecii, a lectoratului și - în general - în intensificarea relațiilor româno - polone este bine cunoscut în ambele țări.

Al doilea eveniment important, trecând peste fructuoasa perioadă interbelică, are loc în anul 1975, când lectoratul de limba română se transformă în secție autonomă - *prima secție de filologie română din Polonia* (a doua a fost înființată în Poznan, în 1989), urmând să viețuiască alături de secțiile surori întru romanitate: franceză, spaniolă și italiană, în cadrul organizatoric al Institutului de Filologie Romanică din Universitatea Jagiellonă. În această formulă se desfășoară, până astăzi, învățământul superior românesc la Cracovia.

Planul de învățământ conține, în afara cursurilor practice de limbă (10-6 ore pe săptămână), cursuri și seminarii de literatură română, cursuri de gramatică descriptivă și istorică, de istoria limbii, predate toate în limba română. Programa mai cuprinde limba latină și greacă, slava veche, introducere în balcanistică, istoria României și alte discipline cu caracter teoretic sau general. Studenții au în completare o altă limbă romanică. Pentru specialitatea română admiterea are loc din 3 în 3 ani și sânt 20 de locuri pe an. Acum doi ani am intrat în două rețele ale programului CEEPUS, datorită căruia studenții și cadrele didactice din secția noastră pleacă la Cluj sau la București, obținând acolo bursă și cazare.

Studiile au o durată de 5 ani, încheindu-se cu susținerea tezei de licență, scrisă în limba română. Începând din anul 1980 și până acum au fost susținute aproximativ 30 de teze, privitoare la literatura sau limba română. După opinia mea, cele mai

importante din punct de vedere științific sânt cele bazate pe cercetarea comparată (lingvistică sau literară) polono - română, ținând seama de faptul că acesta este un domeniu încă foarte puțin cunoscut și cercetat. Semnalăm aici câteva titluri: *O abordare textual - confruntativă a expresiei frazeologice în română și polonă, Sinonime frazeologice româno - polone, Termenii de rudenie în limbile polonă și română, Receptarea literaturii române pe teritoriul Poloniei în perioada interbelică*; dar și celelalte: *Trăsături caracteristice ale lexicului românesc din secolul al XVI-lea pe baza comparației dintre textele „Liturghierului” lui Coresi și cel al „Liturghierului” modern, Aspecte lingvistice și stilistice în textul comediilor lui I. L. Caragiale, Universul crepuscular al lui Mateiu I. Caragiale, Marcel Blecher și experiența universului interior, Teatrul italian ca mijloc de modernizare a culturii și a dramaturgiei românești la începutul secolului al XIX-lea, Limbajul publicitar cu referire specială la limbajul publicitar românesc, Imaginea LUPULUI și a URSULUI ca stereotip lingvistic-cultural în limba română.*

Secția noastră a devenit un mediu prielnic, unde se pot întâlni românii care studiază la Cracovia cu colegii lor polonezi, fapt care are un rol important în contactele bilaterale directe. În 1996 a fost reactualizat, de asemenea, acordul bilateral cu Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, pe care l-am semnat încă în anul 1978. Studenți din alte institute, deci și ne-filologi, se interesează de limba și cultura românească. De câțiva ani există, alături de secție, un lectorat interdisciplinar de limbă română. Tinerii care învață în cadrul lectoratului vin în general de la etnologie, istoria artei, filologia clasică sau alte limbi și intenționează să-și pregătească tezele de licență sau de doctorat legate de cultura și civilizația română. Sânt chiar mulți studenți din anii IV și V care au ca specialitate principală o altă limbă romanică și aleg în cadrul cursurilor opționale „Introducere în limba română”.

În spațiul rezervat unui scurt articol, nu am încercat decât să selectez câteva date semnificative prin intermediul cărora să subliniez că la Cracovia există o secție care are ca specialitate principală limba română. Că aici s-a făcut câte ceva pentru cultura românească, pentru bunele ei relații cu cea polonă, în spiritul unei tradiții nu numai remarcabile, dar și foarte vechi.

Dr. Joanna PORAWSKA
Universitatea Jagiellonă
Institutul de Filologie Romanică
Cracovia, Polonia

Mika Waltari

UN TÂNĂR IUBEȘTE

Un tânăr iubea o fată – .
Există bineînțeles oameni care-și amintesc să fi auzit cândva de un asemenea caz, și, după părerea lor, nu e nimic grozav în asta, ci, dimpotrivă, mai degrabă ceva amuzant, la care se poate da din cap și se poate ridica, zâmbind, din umeri. Dar ei greșesc, nu înțeleg nimic, sunt bătrâni – .

Și tânărul însuși zâmbi puțin și dădu, mergând, din umeri. Erau niște umeri tineri, puternici, și el era mândru de ei. Desigur chiar el era convins de faptul că, oricum, n-ar putea îmbătrâni niciodată, în orice caz nu ca cei care nu mai înțelegeau nimic.

Nu, el mergea pe stradă cu inima plină de frumusețea toamnei și se gândea că era frumos să trăiești cu tot sufletul. Era frumos să trăiești și să fii tânăr și să-ți simți întreaga ființă sufocată cu totul de deznădejde și de dragoste. Nimeni pe lume nu mai simțise așa ceva, nimeni nu *putuse* simți o bucurie atât de copleșitoare.

Era totuși toamnă, și pământul cald începea să se răcească sub razele fugare ale zilei, și cerul era senin, și fiecare moment, fiecare clipă fericită merita să fie dorită și trăită. Se plimbăse o oră prin parc într-o așteptare plină de nerăbdare și numărăse frunzele căzute, fără să-i pese că de-abia a doua zi urma să fie din nou zi de plată. Dar asta n-avea nici o importanță, nimic nu avea importanță, iar el simțea nevoia să fie bun și era desigur convins că lumea avea să se schimbe și că viitorul era al lui. Deoarece în momentul acesta pentru el nimic nu mai era imposibil.

Se plimba de-a lungul străzii, într-o așteptare disperată, amarică, minunată. Dar când de după colțul străzii apăru o pălărie maro, ca o bărcuță răsturnată care se împotrivesc curajos vântului, atunci s-a descurajat și s-a speriat de moarte, și tot curajul și toată puterea i s-au topit, astfel încât i se înmuieră și mâinile.

”Salut”, spuse el șovăind, ”bună. Ai întârziat –.” Și în același timp se blestemă, întrebându-se cum poate omul să spună, în semn de salut, ceva atât de

stupid și de lipsit de sens și ceva atât de sec, cu toate că inima îi era plină de poezie și viața era frumoasă.

"Am întârziat?" spuse tânăra fată, și ea ezitând puțin. Apoi începură să meargă alături și nu avură absolut nimic să-și spună. Însăpăimântat, tânărul își simți limba înțepenită, dar, oricum, nici un cuvânt n-ar fi fost îndeajuns să exprime ceea ce ar fi vrut el să spună, cu adevărat.

"Toamna este frumoasă", spuse el și mai nesigur și se uită dintr-o parte, pe furiș, la fată. Oare cum putea să existe pe lume ceva atât de frumos, de pur și strălucitor, ceva atât de perfect ca fața acestei fete. "De fapt, toamna este într-adevăr frumoasă", spuse el, "ție îți place toamna?"

Dar bineînțeles că fata n-a răspuns nimic. La întrebările prostești nu se răspunde. Și tânărul se împiedică în propriile-i picioare, și se roși, și începu să se bâlbâie, și îi fu imposibil să priceapă unde și-ar fi putut băga mâinile, acestea fiind mult prea mari.

"Cred că în curând voi fi angajat permanent", spuse el, "mi se va mări salariul și așa mai departe. Ce zici?"

La lucru era un tânăr foarte responsabil, și când discuta la telefon îi apăreau pe frunte cute adânci, și nici o chestiune importantă nu rămânea nerezolvată. Dar acum era chiar disperat. Avea o dorință nebună de a fugi și de a-și ascunde capul în pernă. Dar în același timp simțea o dorință la fel de nebună să cânte tare, cu toate că nu știa să cânte, sau să alerge să cumpere zahăr pentru calul căruia-i atârna capul, al vizitiului din colț. Pentru că astăzi nimeni nu avea voie să fie bolnav sau nefericit și nimănui nu-i era îngăduit să-i atârne capul, din moment ce era toamnă și cerul era senin și nici un om nu iubise vreodată atât de total și de complet și nici atât de minunat în disperarea lui, ca el.

"Este ciudat", spuse el, chiar fără a se gândi deloc. "Când ești doar aproape de mine, este ca și cum mi-ar turna cineva, în valuri, apă caldă pe ceafă, și îmi simt inima goală, ca și cum ceva mi-ar cădea prin tot corpul din creștet până-n călcâie."

"Ce spui tu?" întrebă fata însăpăimântată și se uită spre el. Dar, cu toate acestea, ochii fetei erau calzi și zâmbitori. Tânărul i se uită în ochi și îl apucă amețeala și ceva îi vâjâi în urechi. Se uită în ochii fetei și deveni palid de tot. Apoi spuse, înmuindu-i-se toată ființa, cu ochii larg deschiși de spaimă:

"Păi, eu cred că te iu-iubesc."

Putea într-adevăr să existe ceva mai nesăbuit și mai absurd și mai ridicol? Dar așa ceva nu se spune. Se grăbea, trebuia să salveze ceea ce mai era de salvat. Se bâlbâi, degrabă:

"Așa sunt eu, firește, precum mă știi. Nici nu știu dacă, până la urmă, este ceva de capul meu. Și există, cu siguranță, cel puțin un milion de bărbați mai dotați decât mine și pe care i-ai putea alege. Dar oare eu n-aș putea măcar să încerc - ."

Vorbea privind fix înainte și strângând din pumni. Spre fată nu îndrăznea să-și arunce ochii, era imposibil, stricase totul. O astfel de deznădejde nu simțise, desigur, nici un om vreodată.

"Bineînțeles că poți", spuse fata foarte serios, ca și cum totul ar fi fost limpede și fără cuvinte. - Tânărul, căruia nu-i venea să-și creadă urechilor, trebui acum să se uite la fată.

"Vrei să spui că - ai fi dispusă - ai putea - să mă suporti?" întrebă el împiedicându-se în cuvinte.

"Bineînțeles!" spuse din nou fata, luându-l de braț cu mâna ei ușoară și minunată. "Ce se întâmplă cu tine, de fapt?"

În clipa aceea tânărul pricepu că voia să fie bun toată viața. Nu mai avea de gând să înjure vreodată, și nici nu intenționa să vină vreodată târziu acasă, dacă avea să aibă, cu adevărat, vreo casă, și nici nu avea de gând să spună vreo vorbă rea cuiva, și, pe deasupra, se hotărî să se lase de fumat și de jocul de cărți, după tura de seară. Era pe deplin convins și de faptul că ar respecta toate aceste hotărâri și încă mult mai mult. În momentul acesta totul era atât de ușor. Viața era ușoară și chiar moartea era ușoară în clipa asta. Și el voia să iasă ceva din el, cândva, pentru a merita această fată. Dar cum oare ar fi putut să exprime câte ceva din toate astea, pe când inima îi era plină de poezie? Dar așa ceva nu se spune.

"Iubito!" spuse el doar, înfocat și fericit. "Iubito!" De fapt, era cu totul de-a-juns. Până la urmă nici un om n-ar fi putut sau n-ar fi știut să spună mai mult de-atât. Și el știa foarte bine că niciodată n-ar mai fi putut să facă vreun rău, în viață.

"Iubitule!" spuse și fata cu ochi calzi, frumoși.

Era o fată frumoasă, cea mai frumoasă fată din lume, și era de neînțeles cum nimeni nu observase asta până acum. Dar, în același timp, fusese și un lucru binevenit, căci faptul acesta ar fi putut încurca totul. Tânărul o privi orbit și tot ce-i aparținea fetei îi era atât de apropiat, de familiar și de frumos, încât era convins că cerul există cu adevărat, și pământul era doar începutul unei existențe mai cuprinzătoare.

Singurul lucru pe care nu-l putea înțelege era că fata ar putea, într-adevăr, să țină puțin la el, așa de prost și de imposibil cum era. Acest lucru îi inflamă orgoliul și-l făcu să vadă că poate, până la urmă, era ceva de capul lui. Avea niște umeri puternici, tineri, și era mândru de ei. Și, în afară de asta, el se uitase deja, în secret, la mobilă, dezinvolt, în magazinele mari și discutase cu constructorul-șef despre chiriile caselor în construcție. Și poate - poate -, dar acum știa că avea să reușească în toate și că nu exista nimic pe lume imposibil de făcut, doar pentru această fată minunată.

S-au logodit și s-au cununat. Și se certau dacă să pună la geam perdele în carouri sau uni, și tânăra fată plânse pentru prima dată, văzând că bărbatul creștase un prosop nou, ștergându-și mașina de ras, iar câteodată bărbatul chiar înjura la telefon și întârzia uneori de-acasă, jucând cărți, după tura de seară. Și

nu puteau cădea de acord dacă să meargă în vizită sau să stea acasă. Și când veni copilul, acesta ar fi trebuit, de fapt, să fie băiat, deși era fată. Și tânăra femeie rostea cuvinte pe care n-ar fi crezut că le-ar putea spune vreodată, și bărbatul făcea câteodată lucruri rele, pe care după aceea le regreta. Dar toate acestea erau doar lucruri firești și totul însemna tocmai viață – și, cu siguranță, dacă s-ar fi întâmplat altfel, ar fi fost contrar tuturor legilor de pe lume.

Ajunseseră să se și cunoască prea bine unul pe altul și se enervau unul pe altul, erau chiar răi unul cu altul. Dar toate acestea erau, până la urmă, trecătoare și neînsemnate, fiindcă, pe pământ, după o vreme frumoasă trebuie să plouă și tună, după zile senine. Altfel n-are cum să fie.

Cele mai minunate erau, până la urmă, momentele când se uitau unul la altul și știau că fuseseră creați unul pentru celălalt, și că lumea ar fi pustie și viața lipsită de sens, dacă nu s-ar fi găsit cândva unul pe altul. Atunci se gândeau la o zi trecută de toamnă, când cerul era senin și era minunat să trăiești cu tot sufletul. Se uitau unul la altul și din nou nu mai exista nimic atât de greu, încât să nu poată fi îndurat, și nimic atât de grav, încât să nu poată fi iertat.

Timpul trecu și lumea se schimbă și bărbatul deveni gras și chel și bătrân, iar brațele femeii se îngroșară și la colțurile ochilor și pe gât îi apăruă riduri. Se certau chiar des și copiii lor crescuseră mari, iar fețele acestora căpătară, la rândul lor, o expresie melancolică și distrată. Atunci, părinții ridicau puțin din umeri și zâmbeau. Copiii erau copii și tinerețea era tinerețe, totul era puțin absurd și caraghios.

Dar era frumos, frumos de tot, până la urmă. Și s-au uitat unul la altul și au devenit solemn. Bărbatul se gândi că, în cele din urmă, s-ar putea să nu mai fi existat pe lume, nici după atâția ani, o femeie mai frumoasă ca fata aceea care îi promisese odată să fie a lui. Și femeia care îmbătrânea se gândi că pe lume nu mai exista bărbat mai priceput și mai talentat ca al ei, cu toate defectele și lipsurile și chelia lui.

Pentru că ei se iubeau. Dar așa ceva nu se spune. Doar ar zâmbi și cunoscuții.

1937

Versiunea în limba română de
Laura DELICOSTEA și Marilena ALDEA
Universitatea din Turku

Traducerea din **Mika Waltari**, *Nainen tuli pimeästä ja muita novelleja* (*O femeie a ieșit din întuneric și alte nuvele*), Editura Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo-Helsinki-Juva, 1994, (pp. 47-52); Prima ediție 1943

Käännös **Mika Waltarin** novellikokoelmasta *Nainen tuli pimeästä ja muita novelleja*, Kustantaja: Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo-Helsinki-Juva, 1994, (pp. 47-52); Ensimmäinen painos 1943

CUPRINS

2001– Anul Brâncuși	3
Kimmo Kiljunen: Statele lumii și drapelele naționale	6
2001– Anul european al limbilor	7
Interviu cu ambasadorul României în Finlanda	9
Ziua Națională a României în Finlanda	13
Aleksis Kivi în limba română	14
Balada Monastirea Argeșului – Balladi Argeșin luostarista	19
Studenți ai lectoratului, traducători în finlandeză	27
Săptămâna filmului finlandez în România	37
Marin Sorescu, Iona, actul al II-lea	41
G. Călinescu: Enigma Otiliei – Otilian arvoitus	45
Relațiile diplomatice româno-finlandeze în 1941	49
Despre istoriografia românească	53
Despre stema Finlandei	55
Magie erotică și feminitate în tradiția românească	59
Literatura în Finlanda	65
Paavo Haavikko: Istoria Tarjei Halonen	72
Studii de română la Cracovia	77
Mika Waltari: Un tânăr iubește	79